

Poštarina plaćena u gotovom

PRETPLATA NA „ŽIDOV“ STOJI GODIŠNJE D 100.—, POLUGODIŠNJE D 50.—, ČETVRTGODIŠNJE D 25.—. OGLASI SE RAČUNAJU PO STALNOM CIENIKU. — PLATIVO I UTUŽIVO U ZAGREBU. — BROJ ČEK. RAČUNA UPRAVE „ŽIDOV“ JE 33.831.

# ŽIDOV

Pojedini broj stoji 12 dinara

„ŽIDOV“ IZLAZI SVAKOGA PETKA. UREDNIŠTVO I UPRAVA „ŽIDOVA“ NALAZE SE ZAGREB, ILICA 38./1. ZAKLJUČAK REDAKCIJE ZA ČLANKE DO SRIJEDE U 12 SATI, ZA VIJESTI DO SRIJEDE 8 SATI. — RUKOPISI SE NE VRAĆAJU. TEL. INT. 21-11

GODINA X.

ZAGREB, dne 29. oktobra 1926. — 21. hešvana 5687.

BROJ 44.

## Odlazak Weizmanna u Ameriku Bernard Baron daruje opet 25 hiljada funti za Keren Hajesod

London, 23. oktobra.

Predsjednik Svjetske Cijonističke Organizacije dr. Hajim Weizmann otputovao je dne 23. oktobra iz luke Cherbourg za Newyork. Dr. Weizmann krenuo je ladjom »Berengaria«. U Udruženim Državama spremljen je veličanstveni doček.

Posljednjih dana boravio je dr. Weizmann u Parizu, gdje je nekoliko sati prije svojega odlaska bio u audijenciji kod gosp. Brianda, francuskoga ministra vanjskih posala.

OPROSNi BANKET ZA DR. WEIZMANNA U LONDONU.

U utorak dne 19. oktobra bio je u Londonu oprosní banket u čast dr. Weizmannu. Banket je priredio londonski kurtorij Keren Hajesoda a prisustvovala su mu odlične ličnosti iz londonskih židovskih krugova. Na banketu bio je i poznati židovski filantrop gosp. Bernard Baron, koji je nedavno dao Keren Hajesodu 25.000 funti, zatim Hebrej. Univerzitetu u Jerusolimu 10 hiljada funti. Pred kratko vrijeme kupio je gosp. Baron za 100 hiljada funti (preko 27 milijuna dinara) diionice Ruthenbergova društva za elektrifikaciju Palestine, pa je time omogućio, da će društvo doskora započeti da djeluje u velikom opsegu. Gosp. Baron održao je govor, u kojemu je obećao da će uz Ruthenbergovo društvo pomagati još neke palestinske institucije. S mnogo toplote govorio je o važnosti izgradnje Palestine i veličao rad dra. Weizmanna. Nakon svih govornika uzeo je riječ dr. Weizmann, pa je veoma pregnatno iznio današnju situaciju Palestine i razložio njene potrebe.

Gosp. Bernard Baron obavijestio je Glavni Ured Keren Hajesoda da ovoj instituciji daje opet 25 hiljada funti. Time je doprinos Bernarda Barona za Keren Hajesod u ovoj godini dostignuo svotu od 50 hiljadu funti (više od 13 i po milijuna dinara!). Nedavno je gosp. Baron za 100 hiljada funti kupio diionice Palestine Electric Corporation (Ruthenbergovo društvo za elektrifikaciju Erec Jisraela), a ranije dao je Hebrejskom Univerzitetu 10.000 funti.

Gosp. Baron, londonski industrijalac, koji potječe iz Galicije prednjači i u filantropskom radu. On je dao goleme neobjelodanjene svote za socijalnu pomoć Židovima u istočnoj Evropi. Uvidio je presudnu vrijednost židovskoga rada u Palestini, pa se odlučio da koliko više može pridonese tome djelu. Njegov akt prema Keren Hajesodu jamačno će da nadje odjeka u židovskih imućnika u Americi to više što onamo dolazi i dr. Weizmann. Učestvujući u društvu za elektrifikaciju Palestine gosp. je Baron primjerom svojim pokazao kako se židovski kapitaliste mogu da angažuju u palestinskim poduzećima, koja imaju izgleda za lijepi uspjeh.

NOVI PALESTINSKI NOVAC.

Prema najnovijim informacijama stavit će palestinska vlada početkom financijske godine 1927. u promet novu palestinsku valutu, koja bazira na engleskoj funti. (Ziko).

## Izvjestaj Vijeća Saveza Cijonista

održanog dne 17., 18. i 19. oktobra u Zagrebu

### Drugi dan Vijeća

PONEDJELJAK, 18. X. PRIJE PODNE.

Gosp. Egon Pollak čita izvještaj Nadzornoga Odbora, kojim taj odbor izvještava Savezno Vijeće, da je pregledao i u redu pronašao knjige Saveza Cijonista u Kraljevini SHS. Uprave »Židov« i Povjereništva Židovskog Narodnog Fonda i isto saopćuje svoj sud o financijama Saveza Cijonista.

Tajnik g. Steiner obavještava Vijeće, da će komisija za Keren Hajesod naknadno staviti svoj prijedlog za rezoluciju o poslovanju Centralne Uprave Keren Hajesoda u Beogradu.

Prelazi se zatim na slijedeću točku dnevnoga reda:

### Generalna debata

Predsjedatelj g. dr. F. Pops u uvodnoj riječi konstatuje pojave, koje ukazuju na nedostatak disciplinovanosti ističući neopravdanu apstinenciju Mjesne Cijon. Organizacije u Novom Sadu s ovoga Vijeća i pitanje Sarajeva. Dr. Pops naglašava potrebu što jače sloge i apeluje na sve da u debatu ne unose zaostrenost.

Dr. Stein saopćuje da će g. Rosenblüth nakon generalne debate odgovoriti na pitanja, koja delegate interesuju i osvrnuti se uopće na predmet diskusija.

Predsjedatelj dr. F. Pops: Molim vas da čujete sada pisma, koja su nam došla povodom sarajevskog pitanja.

Dr. Licht: Ja se ograđujem protiv čitanja bilo kakvih dopisa na ovom Saveznom Vijeću i to s razloga što se to protivni svakom parlamentarnom principu. Verifikacioni se odbor sastao i verificirao mandate onima, koji imaju pravo da sudjeluju na ovom Vijeću i zato nije dopustivo, da se oni, koji nisu legitimisani članovi ovog Vijeća indirektno ušuljaju u debatu Saveznog Vijeća (Povici: Tako je!) Ja predlažem da se nemaju čitati nikakovi dopisi.

Predsjedatelj dr. Pops: Ovo je jedan konkretan prijedlog. Može da bude tako, a može i da ne bude. Vidjet ćemo. Na Vama je da odlučite kako će da bude. Mi htjeli da se ovo čita, jer je dopis upućen od Mjesne Cijonističke Organizacije. (Glasovi: Pa to je već štampano.) Ne znam da li je štampano, ali znam da je upućeno Savez. Vijeću, i ono što se upućuje Saveznom Vijeću po pravilu se čita.

Ja se ne bojim gospodo toga, da će nas ovo zaraziti (Dr. Licht: Ni ja!) i da će biti po nas opasno ako se dopis pročita. Ali kad su tako mišljenja podijeljena ja ću da stavim na glasanje da li da se ovo čita ili ne. Nalazim da bi moglo da se čita jer ćemo tako biti samo obaviješteni o njihovom posljednjem koraku. Ne želim da se ljudi o tome obavještavaju kroz novine. Ovdje je bio jedan broj toga lista i ja sam poruku pročitao, ali ovo nije isto, kao kad se ovdje čita. Ne ću da zloupotrebjavam svoj položaj i stavljam predlog na glasanje.

Dr. Tollnauer: Budući da je to stvar poslovnika ja se priključujem predlogu dra Lichta ali smatram da se predlog treba da uputi permanentnoj komisiji i da se tek onda iznese pred Savezno Vijeće ako ona to nadje podesnim.

Dr. Licht: Ne prežuci pred tim da se pročitate sva pitanja, smatram, da se Savezno Vijeće treba da drži usvojenih u statutu i zaključcima principa u pogledu legitimacije i kvalifikacije delegata i da treba jedamput da se uvedu potpuno korektni postupci za učešće u ovome našem najvišem forumu. Ne radi mi se ni o čemu drugom, nego da se oni, koji po svojoj volji nisu htjeli doći kao delegati ovamo, pouče za buduću, da ima samo jedno mjesto i jedan način da se diskutuju pitanja, za koja se misli da treba da se ovdje diskutuju. A to je jedino legitiman način dolaženja na Savezno Vijeće. Ako bi se dala ovlast svakoj pojedinoj organizaciji a po tom i svakom pojedincu u našoj cijonističkoj organizaciji, da putem dopisivanja sudjeluje u ovoj debati, onda bi se moglo desiti da se ovo Savezno Vijeće pretvori u instituciju za rješavanje dopisa koji dolaze pred ovo Savezno Vijeće. Ovo važi jednako za dopis mjesne cijonističke organizacije sarajevske, kao i za druge dopise iste vrste, napose iz Novog Sada.

David Alkalaj: Ja mislim da ovo Savezno Vijeće ne treba da rješava ovakova pitanja po nekom kalupu nego po stvarnim obzirima. Pitanje sarajevskog spora i Vojvodine istaknuto je u svim referatima pa ako želimo da debata ima određeni pravac da poslije debate Savezno Vijeće donese pravilnu odluku, treba da znamo sve što je potrebno da tu odluku donesemo. Pismo Sarajevske Organizacije vrlo je važno i neka posluži kao osnova za debatu. Mi želimo da donesemo zaključke, koji će imati izvjesnu vrijednost. Ne rušimo time nikakav ustav ako ovo pročitamo. Ako se mi držimo poslovnika

samo radi forme onda se mi uopće ne treba da sastajemo. Vrlo je važan fakat da ovdje nema nikoga iz Bosne, Južne Srbije i Vojvodine a vi želite da donesete zaključke, koji će vezati i ove pokrajine.

Lav Stern: Odozbrava načelno stanovište g. dra Lichta jer ovi dopisi ne treba da se čitaju ex praesidio. Ali budući da ne bi bilo podesno da se o tome svaki onaj koji hoće da govori sami obavještava, predlaže da onaj, koji prvi uzme riječ o ovom pitanju pogleda sva ta akta i neka ih saopći u obrazloženju svoga stanovišta.

Predlog da se dopis čita odbija se sa 23 : 16 glasova.

Predsjedatelj: saopćuje, da se dopis upućuje permanentnoj komisiji i moli plenum da sasluša rezoluciju koju je predložila savezna uprava povodom pitanja Sarajeva:

Sav. Veće žali, što svi pokušaji izmirenja, koji su u sarajevskom sporu učinjeni i sa strane R. O. i s drugih strana, nisu imali željeni uspjeh, a to je imalo za posledicu, da već nekoliko godina sarajevski Jevreji ne sude ni u obnovnom radu Erec Jisraela i da nisu zastupljeni u Sav. Veću. Budući da od toga trpi štetu i ugled sarajevskih Jevreja i čitav naš pokret, Sav. Veće ponovno apeluje na cijonističku svest sar. Javreja, neka nadju puta i načina, da svoje razmirice što pre izglade, kako bi ponova aktivno učestvovali u radu Saveza Cijonista u onoj mjeri, koja odgovara njihovu broju i ljepoj jevrejskoj tradiciji njihova grada.

U tome smislu Sav. Veće apeluje na oba sarajevska jevrejska lista, neka odsad potpuno obustave svako pisanje, koje bi moglo da naškodi ugledu naše zajednice. Ne postupe li pomenuti listovi odmah po tome, stavlja se u dužnost Sav. i Radnom Odboru, da pozove sve cijoniste, neka obustave dalje pomaćanje i prijem tih listova.

Dr. David Albala: Istaknuvši uvodno o čemu će da govori govornik konstatuje da Savezno Vijeće po njegovu naodhodjenju više naliči na pokrajinsko nego li na Savezno Vijeće, jer osim delegata iz Hrvatske i Slavonije i Beograda gotovo i nema nikoga iz Bosne, Vojvodine i Južne Srbije. Ima mnogo uzroka opadanju broja delegata na našim vijećima: pre svega nedostatak cijonističke discipline.

Mjesna Cijonistička Organizacija sarajevska nije shvatila ispravno svoju dužnost i ona je ne vrši onako kako bi trebala. Mjesna Cijonistička Organizacija je suma ubedjenja svih pojedinih cijonista u dotičnom mjestu. Prema tome znači da cijonisti onih mjesta, koja danas nisu poslala ovamo svoje delegate nisu dovoljno ubedjeni cijonisti pa su prema tome zanemarili jednu od najviših dužnosti: da učestvuju u radu jednoga Saveznoga Vijeća.

Doista ne dostaje udubljenja u cijonistički program i cijonističke ideale. Ma koliko se mi zanosimo tim da smo postigli izvjesne uspjehe mi smo još vrlo daleko od toga da znamo šta nam je pravo a šta dužnost. Druga jedna žalosna činjenica je to da ove godine imamo još manji broj šekela nego prošle godine. Taj manjak je neznatan ali svejedno je to jedna nemila pojava jer i prošle godine nismo imali dovoljan broj šekelista.

»Broj od 4500 šekelista koliko ih ima ukupno za moje je shvaćanje jedna žalosna činjenica jer za nas 65.000 Jevreja glasiću ovom zgodom, da se mi ne možemo davšmhc umlhd koliko nas ima u ovoj zemlji broj od 4500 je vrlo malen.

U idućoj godini moramo da sakupimo, ma činio nam se taj broj zasada i utopističan, 10 do 12.000 šekela. To mi možemo postići. A na kongresu treba da budemo zastupani u jačoj mjeri nego dosada«.

Predloženi nacrt budžeta precjenjuje naše snage. Valja da obratimo našu pažnju da se što više sredstava daje za fondove u Erec Jisraelu a da se što manje troši u administrativne svrhe. Jasno je da i zemaljske organizacije kao instrumenti pokreta moraju da imaju dovoljno sredstava za dobro funkcionisanje ali valja nastojati da se naši šekelisti ne optereće ni s jednim suvišnim dinarom.

Sa radom fondova u prošloj godini možemo da budemo općenito zadovoljni. Za uspjeh Keren Kajemeta mnogo je zaslužan tajnik gosp. dr. Alfred Singer, kome treba da se i s ovoga mjesta izrekne hvala. Keren Hajesod počeo je lani rad pod teškim prilikama, ali je uspjeh ipak dobar. I ako je član Kuratorija KH u Beogradu govornik nije sasvim zadovoljan s rezultatom jer drži da se može i više da postigne. Vjeruje da će rad za KH ubuduće uznapredovati. Smatra potrebnim da naglasi princip, da sve cijonističke institucije, koje rade u našoj zemlji, imaju da podnesu svoj izvještaj Saveznom Vijeću i da svoj rad udesuju prema smjernicama danima sa toga Vijeća. Tako i Povjereništvo Keren Kajemeta imade da predloži Saveznome Vijeću nacrt budžeta. U ovakvim pitanjima treba odgovornost proširiti i na sav plenum. Govornik obrazlaže ovaj zahtjev time, što drži da se ovako mora da digne moralna vrijednost kritike Saveznoga Vijeća.

»Židov«, službeno glasilo Saveza, uznapredovao je u prošloj godini veoma lijepo. Dr. Albala pozdravlja taj napredak

Proslava obljetnice **BALFOUROVE DEKLARACIJE** i uvod u šekelsku nedjelju  
bit će **u nedjelju dne 7. novembra u 10 i po sati**  
**u dvorani „Makabijeva Doma“, Palmotićeve ulica broj 22.**



i izriče hvalu svima, koji su tome pridonijeli. Valja naći puta i načina da se list materijalno osigura. Bude li potrebno listu će se moći da dađe i veća potpora, nego prošle godine.

Na području hebraizacije nije se uznapredovalo. Krivnja nije na pojedinim institucijama. Valja privući omladinu. Stari rutinizirani radnici otpadaju. Odatle nam pokret slabi. Velik dio omladine stoji postrance krivom starosti, koji ne umiju da je privuku. Potrebno je revidiranje pitanja jevrejskih škola u državi.

Toplo pozdravlja govornik činjenicu osnutka halučkoga naselja u Erec Jisraelu. Naselje valja i dalje pomagati sve do konačnoga prosperiteta; a treba odrediti na kome je odgovornost za poslovanje naselja.

Pitanje Sarajeva nazivlje govornik jednim od naših najboljih pojava. U Jugoslaviji ima nas svega 65.000, malen broj, kad se omjeri s brojem od 13 milijuna duša koliko ih ima Jugoslavija. A isto smo rastrkani. Ne može se preći šutke preko Sarajeva, koje je do pred rat i još nekoliko godina iz rata bilo jednim od cionističkih najaktivnijih mjesta u državi a koje je po intezitetu jevrejskoga života svakako najjači centar u Jugoslaviji. Žalostan je pojav što na Vijeću nema sarajevskih delegata.

U Sarajevu postoje dvije grupe, koje se neprestano svadaju. Jedna i druga tvrde da su u pravu. Naši kompetentni faktori trudili su se da se to pitanje riješi na najbolji način. Na nekoliko S. V. bilo je mnogo govora o Sarajevu, bilo je galame, svadja i grljenja. »Kao cionista i kao Jevrej ne mogu odobriti da sada, kad cion. pokret i cijeli jevrejski narod traže velike žrtve za obnovu Erec Jisraela, čitavi skupovi cionista gube vrijeme i energije u svadama. Ne može da to odobri nitko ne samo u našoj državi nego i van nje, jednako kao što bismo i mi osuđivali starije kakovo je na pr. u Sarajevu, kad bi se javilo u ma kojemu mjestu van ove države. Imamo prava da donesemo načelnu odluku o tome pitanju i da odlučno kažemo, da ne možemo da trpimo sadašnje stanje. Naša braća treba da čuju s ovoga mjesta da zaslužuju pun prekor. Treba da im poručimo, da njihov sadašnji rad nije jevrejski rad! Da im velimo, da svojim radom vrše zločin prema jevrejskom narodu. U Sarajevu izlaze dva lista a nema nikakvog cion. rada. Čemu ti listovi, kad se preko njih tek razvija svadja i nesloga? Neka se čuje, da mi takovih listova ne želimo, jer ovakovi kakvi su tek nas brukaaju pred cijelom javnošću. Vele, da je ovo njihova stvar i ništa da nas se ne tiče; ali kad se nešto zamjeri jednome Jevreju zamjera se svima Jevrejima. Nepotrebno je ulaziti u pokušaj mirenja, pozivanje pred Savezni Sud i sličnoga tome. Na kraju će jamačno znati što smiju a što ne smiju pa neka pokušaju, da se prema tome ravnaju.

U pogledu drugih pokrajina treba da se osude braća iz Vojvodine, što nijesu došla na ovo Vijeće. Braća iz Južne Srbije misle uostalo na istu tehničkih razloga. Dužnost je Radnoga Odbora, da posveti više pažnje razvoju cionizma u Južnoj Srbiji.

Prelazeći na opća cionistička pitanja govornik se ponajprije sadržaje kod krize u Palestini. Cionistička Organizacija nije bila spremna na veliku imigraciju, četvrtu aliju. Dr. Albala govori zatim o glasinama da su administrativni izdaci cion. institucija preveliki. Ako su ti glasovi istiniti trebalo bi uzastojati da se izdaci snize a ako nijesu, mi treba da dvostruko zahvalimo Egzekutivi za postignute rezultate.

G. Rosenblüth izložio nam je, da se nalazimo u vremenima takovima te ne možemo čekati više od deset ili petnaest ili najviše dvadeset godina, jer se u tom roku ima u glavnim linijama da riješi cionistički problem, u općem političkom odnosu našega naroda prema drugim narodima. To znači da su za nas izgubljeni svaki dan i svaka godina, gdje se ne učini ono, što je potrebno, i da bi se kraj nepažnje moglo desiti da promašimo veliki momenat naše generacije.

Ako naše vodstvo stoji na gledištu da se cionističko pitanje mora riješiti u roku od 15 ili 20 godina, onda je dužnost Egzekutive u zajednici s drugim našim odlučnim faktorima, a to su na pr. kongresi, da nadje načina, kako ćemo da uskladiamo naš rad dosljedno tome. Na ovaj način i sa sistemom, kojim rade KH. i KKL, mi smo uvjereni, i ljudi laici i stručnjaci, da se ne može da dodje do željenog uspjeha.

Ljudi, koji su došli iz Erec Jisraela, kao na pr. jedan naš znamac iz Tel Aviva, koji se svratio k nama u Beograd, kažu, da su prilike u Erec Jisraelu takove, te je stanje gotovo neizdrživo. Spomenuti gospodin reče mi, da se privatni jevrejski kapital dovoljno ne cijeni od pozvanih faktora u Erec Jisraelu. Znači, da se ne poklanja dovoljna pažnja priticanju kapitala, koji bi znatno mogao da pomogne izgradnju. Poglavitno je potrebno kolonizirati zemljoradnički elemenat u Erec Jisraelu, koji će biti dovoljno jak, da može izdržati i ovaj varoški elemenat, što se toliko teško ukorjenjuje u Palestini. Kolonizacija međutim ne može da dodje do pravog izražaja, jer nemamo dovoljno novaca. Nalazim da je potrebno imati u Erec Jisraelu jedan zavod, koji će kreditirati naše naseljenike. U Erec Jisraelu danas se osjeća nedostatak agrarne banke i kredita. Moglo bi se naći načina da KKL, zaposli haluce na zemljištu i da ujedno tako smjesti porodice s kapitalom.

Pasti će predlog od strane našeg predsjednika gosp. dra. Alkalaja o kojem nije bilo riječi, koliko je meni poznato, ni na jednom Saveznom Vijeću u raznim zemljama. Ovaj predlog radi o emisioj jevrejskoj banci u Erec Jisraelu i moje je mišljenje da treba u Erec Jisraelu osnovati ovakovu banku.

Naš uspjeh u mnogome zavisi o saradnji s Arapima. Arapi su sa svoje strane shvatili našu težnju za Erec Jisraelom kao neku ataku na njihove lokalne interese, jer smatraju da ih mi napadamo u njihovim osnovnim interesima, da ih tjeramo iz zemlje, i da im oduzimamo mogućnost razvoja. Mi tu reakciju Arapa osjećamo iz dana u dan sve više. Naša Egzekutiva treba da tom pitanju posveti veliku pažnju, da vodi takovu politiku te bismo bili odlučan faktor u provodjenju cionističkog programa. Egzekutiva treba da se upravlja prema tome, da naša pogodni momenat za korekturu odnosa između nas i mandatarne vlasti, i da pomogne skladnu saradnju s Arapima.

Imademo dvije dužnosti: jedna je sakupljanje novaca za cionističke institucije, a druga je kulturno podizanje omladi-

ne, koja će da dodje na naše mjesto. Ovakav rad težak je gotovo nemoguć kod starijih, pa građane u glavnom treba predobiti jednostavno za cionističku misao za prinošenje materijalnih sredstava. Problem renesanse jevrejskoga naroda nije ograničen na 15—20 godina. Potrajat će i duže pa valja najmlađe naše da vaspitavamo do sposobnosti, da budu nosioci rada narodne obnove.

Potrebno je da djelujemo na mlađu generaciju da kasno ne stigne.

Trebalo bi nastojati, da naš svijet što više polazi u Erec Jisrael. Radeći za našu buduću domaju moramo što više poticati tamo da na licu mjesta upoznamo prilike, kakove su, pa da ne budemo prinuženi da se osvrćemo samo na izvještaje i glasine. Sami valja da vidimo kako zemlja izgleda, pa da možemo donesti konkretne predloge. (Pljesak i odobravanje).

Dr. Lav Stern: Radi se o pitanju razrješnice dosadašnjem vodstvu Saveza, pa valja ispitati je li vodstvo izvršilo dužnost stavlenu mu odlukama zadnjega Saveznoga Vijeća. Govornik drži, da je Savezni Odbor izvršio sve svoje zadatke. Ijarsku je akciju proveo Radni Odbor na najbolji mogući način. Ali govornik zamjera, da je R. O. i kraj dobrog propagandnoga rada zanemario Mjesnu Cijon. Organizaciju u Zagrebu.

Pored sve svoje saglasnosti s tendencijom »Židova«, kojemu pridaje veliku važnost, govornik žali, što je list postao i suviše oficijelan, pa u njemu nijesu dolazila do izričaja sva mišljenja i strujanja. Cenzura se vršila i nad ljudima, nad kojima se po uvjerenju govornika ne bi bila smjela da vodi već zbog njihov položaja u pokretu.

U pogledu sarajevskoga pitanja ne može predložena rezolucija da zadovolji naročito kad se uporedi s odlukom prošlogodišnjega Saveznoga Vijeća. Ovakva kakova je predložena rezolucija znači odlaganje u nedogledno vrijeme, a sarajevsko pitanje ne bi smjelo da ostaje otvoreno ni tečajem naredne godine. Radi se o dvim grupama. Valja diferencirati griješke oficijelnih ustanova od pogriješaka grupe, koja je inoficijelna. Grupa oko »Narod. Žid. Svijesti« učinila je neispravan gest, kad je anatemisala onoga čovjeka, koji je htio da preuzme prodaju šekela. A od MCO. nije htjela da uzima šekele. Neispravno je postupala sarajevska MCO., što nije provela izbore zbog čega nema sarajevskih delegata na Vijeću. Od grupe oko »Narod. Žid. Svijesti«, moglo se očekivati, da će u stvari šekelske akcije umjeti da ozbiljnije alarmišu R. O. nego sitnim porukama preko novina, kad je inače »Narod. Žid. Svijest« u žestini svoga reagovanja znala prelaziti i dopustive granice. Mogla je ta grupa da sama provede izbore, pa javiti, zašto ih je morala sama provoditi. Govornik je uvjeren, da bi Vijeće mandate verificovalo. Nije ispravan stav označen riječima: »Meni je sasvim svejedno, ova grupa ili ona, za mene su sve to zločinci u cionizmu«. Bila bi velika pogriješka, da se ne dijeli odgovornost između grupa. Ako je MCO. zavrijedila svojim postupkom da je otpišemo, valja to učiniti. Ali treba ispitati je li se i ona druga grupa toliko ogrješila te je valja izgurati.

U Novome Sadu postoji jedna mlada organizacija, koja još nije stigla na veliku visinu cionističke tradicije. Ljudi su tude lijepo radili za Keren Hajesod i Keren Kajemet. Tako velike diferencije između te MCO. i Radnoga Odbora nisu te bi se mogao opravdati postupak novosađana, što nijesu proveli izbore i odaslali ovamo svoje delegate. Nijedan cionista nema prava da radi svoga ličnoga stava sabotira i onemogućuje jednoj cijeloj organizaciji da vrši svoju dužnost i izašlje svoje delegate na najviši godišnji zbor naš. A jer je Novi Sad to učinio, treba da se osudi.

Prihodi Keren Kajemeta porasli su u nas, ali ipak nijesu u srazmjeru s investicijama učinjenim reorganizacijom našega Povjereništva, koje time dakako dobiva veću radnu sposobnost. Povjereništvo držalo se tačno intencija direktorija KKL, pa se suviše koncentrovalo na škrabice, uslijed čega su zanemarene ostale akcije. Tačnije ispitivanje tabele Povjereništva KKL o primicima u godini 5686. pokazuje, da nijesu dobro provodjene ni one 4-godišnje akcije za Keren Kajemet, na koje se ograničio kongres u Beču, jer je ranije bilo previše akcija. Imademo 12 većih mjesta, koja su zaostala za svojim kontingentom sa više od 10.000 dinara. Da je samo tih 12 mjesta, poradilo bolje a to su mogla. KKL, ma da su neke akcije podbacile, bio bi dostigao kontingent. (Govornik nabraja mjesta komentirajući njihove rezultate u smislu svojih izvoda, pa uz ostale gradove spominje Beograd i Sarajevo, na što dr. Albala protestuje što g. dir. Stern u pogledu rada za KKL stavlja Beograd u isti red sa Sarajevom. G. Stern odgovara, da se radi o faktoru, da nije postignut kontingent bez obzira s kolikim zaostatkom).

Govoreći o budžetu g. Stern pobija nacrt i g. Spitzera resp. Radnoga Odbora i prijedlog beogradske delegacije.

Iza toga nastavlja g. Stern njemački, jer svoje riječi djelomično upućuje prisutnome članu Egzekutive Svjetske Cijon. Organizacije g. Rosenblüthu.

Stvari, što ih je iznio g. dr. Albala, diraju u temelje sistema našega rada. On postavlja princip štednje na način, kao da se u cion. organ. i kod fondova taj princip hotice i sistematski gazio. Ne stoji, da 60 po sto i više od svih sabranih svota ide na troškove. Ne stoji, da se o tome ne podnose javnosti tačni računi. Na svim kongresima podnose se detalna izvješ-

ća. Na XIV. kongresu u Beču iznešene su cifre za prošlu godinu. Onda su troškovi iznosili kod Keren Kajemeta ukupno 33 po sto, a kod Keren Hajesoda u Centrali 7 do 8 po sto. Postotak od 60 posto spomenut je za Joint, koji, kako znate, nije cionistička ustanova. Može i kod naših fondova postotak troškova u jednome mjestu ili u jednoj pokrajini biti 60 po sto, ali samo sasvim prolazno, a onda to ima svojih dubokih razloga, jer se negdje prolazno investiraju veliki troškovi.

Pogrešno je govoriti o hijerarhiji činovnika. Činovnici ne vladaju organizacijom i radom u onom lošem smislu, koji je sadržan u izrazu »hijerarhija činovnika«. Neka se ne zaboravi, da mi imademo naše legalne vrhovne ustanove, koje stvaraju zaključke, daju inicijative, postavljaju programe i kontroliraju provedbu. I neka se ne zaboravi, da pored naših činovnika imade na svijetu desetak hiljada dobrovoljaca saradnika, koji obavljaju zadatke, što ih u konstituiranim državama provodi isključivo činovnici.

Princip štednje, kako ga je postavio g. dr. Albala, nije rješenje, nije spas. Ne možemo ići ispod nekog minimalnog broja činovnika i ispod nekog minimuma troškova.

G. dr. Albala traži druge putove finansiranja. On ne vjeruje, da se fondovima može izgradnja domaje provesti. Jučer je g. dr. Rosenblüth iznio mišljenje stručnjačke komisije, koja je upravo vijećala u Londonu. Veliki finansijski vjeruju, da su nam u prvome redu potrebni jaki nacionalni fondovi. Tek onda mogu da nam sukcesivno pridolaze i privatni kapitali. Ja vjerujem u matematiku. Ona pokazuje, da možemo godišnje kolonizirati u Erecu na zdravoj osnovi 30.000 duša, ako fondovi imadu godišnje 1.500.000 funti netto. Ne znači to, da cijelu tu emigraciju financiraju fondovi, nego znači, da se kapitalom tih fondova kolonizira u poljoprivredi 1500—2000 ljudi sa oko 8000 duša godišnje, a to vuče za sobom toliko privatnog kapitala, i ljudi raznih profesija, te daje emigracioni kontigent od 30.000 duša godišnje. Takav tempo useljavanja znači, da bismo u malo godina mogli postati relativni, a za 15 godina apsolutni majoritet u zemlji.

Znamo, da u Egzekutivi nema čovjeka, koji ne bi poput svakoga od nas htio, da u Erecu dodjemo do majoriteta. Ali kad se od vremena na vrijeme javljaju oficijozni i poluooficijozni glasovi — Dr. Weltsch, Jüdische Rundschau i Zionistische Vereinigung für Deutschland — i govore o binacionalnoj domaji na način, kao da ne želimo i kao da bi bilo opasno nastojati zadobiti majoritet u Erecu, moramo naglasiti, da se ne odričemo toga cilja, koji je jedini podesan, da iz nas izbije potrebnu dozu poštivosti i oduševljenja.

Za prijedlog g. dr. Alkalaja o pal. emisioj banci veli govornik da nije nov. Kreće se u liniji nazora dr. Albala o potrebi novih komercijalno-industrijskih novčanih vrela. Ima teškoća u Erecu, koje dolaze odatle, što Palestina nema svoje nočne banke. Ali ona ni približno ne bi imala onaj učinak, koji očekuje dr. Alkalaj. Pitanje je s nužnim oprezom već tretirala Egzekutiva u Londonu.

Pravo veli g. Rosenblüth, u ime Egzekutive, da mi još nijesmo ni približno iskoristili mogućnosti, što smo ih već u današnjoj situaciji mogli skoristiti. Ako je ispravno da je ograničeno vrijeme u kojemu moramo da stvorimo nešto čvrsto i trajno, moramo da upozorimo, da bismo laglje i brže mogli da radimo, kad bi mandatarne vlast aktivno podupirala izgradnju, na što je zapravo obavezana mandatom. Ta politika može uza sve to biti mudra, oprezna i taktična. Ne možemo se odreći, da uvijek na novo upozoravamo na dužnosti mandatarne vlasti i pravo židovske narodne domaje. Naše je pravo i naša snaga! Koliko bismo bili dalje, da smo besplatno dobili zemljišta, na koje imamo prava po mandatu. Ima još dovoljno sličnih pitanja.

U arapsko pitanje ne treba da ulazimo ni mi, ni uopće cionistička javnost. O tome su suviše bile ikakove deklaracije i rezolucije. Nema odgovornoga čovjeka u organizaciji, koji o tome pitanju ne bi bio na čistu. Ono će se riješiti s vremenom via facti. Rezolucije tu mogu samo škoditi.

Sve su ovo moji lični nazori. Ne volim politiku. Zato nijesam ni jedan čas pokušavao, da ovdjeosnujem frakciju radikalnih cionista. Neću da zabavim političkim i drugim suptilnim cionističkim pitanjima ljude, koji još nijesu u dovoljnoj mjeri izvršili svojih cionističkih dužnosti, niti su dovoljno obavješteni, te bi se smjeli nazivati radikalnim cionistima i izlaziti sa radikalnim zahtjevima pred egzekutivu.

Koliko vremena imamo za rad u Erecu? G. dr. Weizmann veli: oko 15 godina. To nema značenje jedne katastrofne politike. Ne znači to: ako ne svršimo za 15 godina propalo je sve. Tako ja ne bih da se složim. Nego znači da ima 15 godina vremena, da položimo toliko i tako čvrstih temela, da žid. nar. domaja bude potpunoma osigurana, protiv svakog nevremena i u svakoj konstelaciji. Tih 15 godina treba raditi sa najvećim naporom. Mi u galutu, ne varajmo se, ne možemo dati ništa boljeg i vrednijeg, do li novaca. Ali barem to bismo morali dati brzo i obilno. Mi jugoslavenski cionisti imamo još i naročitu dužnost, da osiguramo do kraja naselje naših jugoslavenskih halucim, naših vrijednih mladića, koji su naš najdragocjeniji amanet i naša odlična veza s Erecom, da osiguramo Mošav Jugoslavija, koji treba da postane uzor stanicom, primjerom i dokazom, kako treba da se kolonizuje u Erec Jisraelu! (Odobranje).

Dr. Marko Horn: Radni se Odbor trudio naročito za vrijeme ljarske akcije da oživi pojedine stanice u Savezu. Mjesne Cijon. Org. ali je nailazio na slabu potporu svih pozvanih. Oačanje Saveza može da dodje samo od Mjesnih Cijon. Organizacija. Kritika je korisna ako ukazuje i mogućnosti. Predložena rezolucija o Sarajevu ne pokazuje liniju, koje bi se Radni Odbor mogao držati. Radni je Odbor u zadnjoj godini pokušao da riješi organizacioni problem MCO. a s tim u vezi i pitanje rada u Sarajevu, ali baš u ovom posljednjem pitanju nije uspio. Tude treba početi ili lijevo ili desno, mora da se nadje linija, koja će dovesti do valjanoga rješenja ne samo Sarajeva nego uopće pitanja Mjesnih Cijon. Organizacija. Govornik naglašuje pozitivnost osnutka halučke farme, koja je ostvarena uz velike

Nabavite Vaš pisac i risači pribor kod najjeftinije tvrtke te struke

**A. BRUSINA K. D.**

(Vlasnici V. i M. Steiner)

**ZAGREB, MESNIČKA UL. 4.**

**Cjenici badava.**



žrtve. Deficit saveznoga glasila ne smije da zabrinjuje, jer je redakcija toliko uznapredovala te je nužno da se tome pridonesu i materijalne žrtve. Prosudivajući rezultat ovogodišnje šekelske akcije valja uočiti, da se ove godine ne malazimo u kongresnoj godini. Ali broj šekela mora u našoj zemlji biti u buduću veći. Treba jače poraditi u samim Mjesnim Cijon. Org. Štednja ne može da bude samosvrha. Dr. Albala trebao bi svoje zahtjeve u tom pogledu omjeriti o potrebe živoga rada.

Avram Koen: Dosadašnji rad u Palestini nije pokazao zadovoljavajući rezultat s obzirom na obadva fonda. Novac za izgradnju treba namicati i novim formama, koje se nijesu toliko praktikovale. Pozdravlja osnutak naselja u Palestini. Keren Kajemet uznapredovao je uslijed sistematskoga rada. U jubilarnoj godini treba da Keren Kajemet i u nas toliko uznapreduje, te će i za naredne godine biti garanci za zadovoljavajući uspjeh. Hebraizacija uznapredovala je nešto u Zagrebu, i Sarajevu ali je u cijelosti veoma slaba. Potreban je osnutak kulturnoga referata u Saveznom Odboru, koji bi se brigaio za sav kulturni rad naročito za hebraizaciju a po mogućnosti pripremio godišnje izdavanje cijon. almanaha. Omladinski se Savez nalazi u previranju. Savez treba da skupi svu omladinu podjednako u svim krajevima. Ima impresiju, da ljudi, koji vode Omladinski Savez ne poznaju dovoljno prilike medju omladinom u poedinim krajevima.

Govornik naglašava da dosadašnji sistem finansiranja Saveza Cijonista nije dobar. Beogradska delegacija iznijet će novi projekt za uređenje toga pitanja. Valjalo bi rad nešto više decentralizovati, podijelivši izvjesne zadatke propagandnoga rada većim Mjesnim Cijon. Organizacijama kao što su Beograd, Zagreb, Skoplje, Sarajevo, Osijek, Novi Sad.

Osvrćući se na osnutak Svjetske Sefardske Organizacije govornik ističe rad Mjesne Organizacije u Beogradu, koja živo saradjuje s beogradskom Mjesnom Cijon. Organizacijom.

Broj šekela valja svakako povisiti.

#### PONEDJELJAK POSLIJE PODNE.

Rabin dr. H. E. Kaufmann govori protiv projekta Krimske kolonizacije i traži da se Vijeeće izjasni u tome smislu. Pozdravlja napredak hebraizacije omladine, koja je unijela hebrejsku riječ u zasjedanja Vijeeća. Govornik drži, da bi Vijeeće trebalo da zauzme stav prema izjavama prof. Oppenheimera.

Meir Weltmann govori o pitanju Vojvodine. Iznio je u prošlom broju »Židova« svoje mišljenje o Vojvodini i prijedloge o saniranju rada ondje. Velikim dijelom snose krivnju za stanje u Vojvodini tamošnji cijoniste, koji gotovo nikako ne reaguju na inicijativu saveznoga vodstva. Asimilacija napreduje u Vojvodini golemom brzinom. Osjeća se potreba uticajnoga cijonističkoga glasila, jer sadašnja cijon. štampa teško prodire. Naprotiv se mnogo čita denuncijantski asimilatorski list iz Pešte »Egyenlöseg«, koji neprestano klevetice cijonizam. Vojvodina je veći negativum od Sarajeva. Nema dovoljno discipline. Tu bi Vijeeće moralo zauzeti odlučni stav. Ako je istina da Vojvodina traži distrikt, nerazumljivo je zašto ono nekoliko MCO. u svom užem okviru ne vrši svoje dužnosti. Prije tri godine bilo je u Novom Sadu 420 šekelista, lane 280 a ove godine 170. Jača veza između Vojvodine i ostalih dijelova Saveza doprinijela bi da nestane onoga vojvodjanskoga cijon. mentaliteta, koji nije ispravan i dobar. Trebalo bi osnovati propagandne odbore za pojedine pokrajine. Posljednji je čas da se u Vojvodini nešto učini.

Joel Rosenberger konstatuje da u cijon. redovima ponestaje autoriteta vodstva a u redovima jugoslavenskoga jevrejstva autoriteta cijon. ideje. O cijonizmu ne valja suditi prema prirodi pojedinih zadataka cijon. rada, koji su uvjetovani potrebama praktične naravi. Cijon. rad ima da kreće u smjeru što jačeg i bržeg stvaranja sigurne baze narodne domaje, kako bi nadogradjivanje bilo lako. Ne uspije li cijonizam

sada teško da će se ikada više židovske snage moći da skoncentrišu i da pregnu da porade oko velikoga djela narodne renesanse. Današnja je deviza: koncentracija snaga.

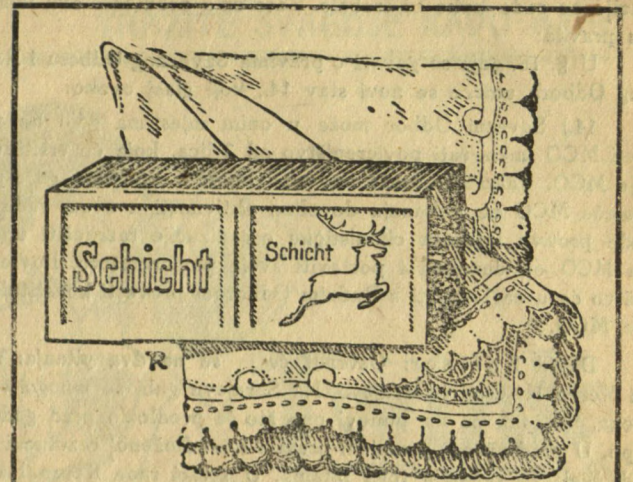
Treba jednom da se svom odlučnošću naglasi, da je već dosadilo vladanje Mjesne Cijon. Organizacije u Sarajevu, koja konstantno igra ulogu nekog povrijedenog Ako su sarajlije imali što da kažu, mogli su se potruditi na Vijeeće i pokazati da umiju i nešto drugo nego zabaviti vijeeće isključivo sarajevskim pitanjem, čega se, kako nam poručuju, boje, pa ne dolaze. Tu su mogli da pokažu, da se brinu za cijonističke stvari i van okvira sarajevskoga. Po mišljenju govornika ljudi cko sadašnje MCO. u Sarajevu uopće nemaju interesa za Savez.

Govornik razlaže potrebu jedne jevrejske novine, koja bi bila neslužbena i mogla da zainteresuje veoma široki krug jevrejskoga građanstva. »Židov« po njegovu mišljenju nije dopro do visine do koje je trebao i mogao da se popne. Za sada je suviše oficijelan, što ga skućava.

David Alkalaj (Beograd): Kad sam pošao na ovaj kongres, ja sam imao osjećaj da ćedolaskom gosp. Rosenblütha taj kongres imati šire značenje. U tome smo se, držim, svi prevarili. Mi smo pod impresijom lokalnih pitanja. Doista ovaj je kongres krnji, i to ne krivicom vodstva. Na ovom Saveznom Vijeeću nema Južne Srbije, Vojvodine i Bosne Pitam se: kakvu će realnu vrijednost imati naši zaključci kraj takovih prilika i koliko će biti odluke realizovane.

U pogledu Vojvodine ja bih htio da kažem ovo: Trebalo bi proglasiti princip, da se svim grupama ostavlja sloboda rada; da se proglasi princip jedinstva organizacije ali s time da su pojedine grupe potpuno slobodne u svom radu. Ja bih Vojvodini dao distrikt pod izvjesnim uslovima i to pod uslovom da nešto rade. Mi smo prije nekoliko godina govorili u velikom strahu o distriktu u Vojvodini. U Vojvodini se je malo radilo i ove prošle godine. Savezni Odbor nije mogao naći ljudi, koji bi tamo radili. U Subotici ima 8 hiljada Jevreja. Žalosna je činjenica da se iz Zagreba nijesu u tom pravcu činili ozbiljniji pokušaji. Kada to Zagrebu prigovaram, onda u isto vrijeme primam prigovor za rad u Južnoj Srbiji, koji se odnosi na Beograd. Ako je Zagreb dužan da čini šta za Vojvodinu, mi smo dužni da radimo za Južnu Srbiju. Mi nijesmo u tom pogledu ništa uradili.

U pogledu sarajevskoga spora htio bih da kažem nekoliko riječi. Meni ime sarajevski spor nije simpatično. Kao uvijek vodim računa o Sarajevu kao moćnoj organizaciji i kao jednom jevrejskom centru. Kad sam danas govorio protiv predloga dra. Lichta o čitanju dopisa iz Sarajeva imao sam impresiju, a meni se i nakon govora gosp. Joela Rosenbergera teško oteti utisku da jedan dio Vijeeća gleda na tu stvar više kroz naočari formalističke, prirode, dok mi mislimo da to riješimo u suštini. Trebalo je pročitati taj memorandum možda baš zato što ga mi ne želimo da primimo na znanje. Ovakvo se može imati utisak da smo se mi od memorandumu preplašili. U memorandumu stoji da sarajevska organizacija prima sve zaključke Saveznoga Vijeeća koje ona bude smatrala od općenitoga značaja za ovu stvar. Trebalo bi da se čuje od jednoga većega autoriteta nego je moja malenkost, da se ne traži nikakova milost od mjesne organizacije u Sarajevu. Ta mjesna organizacija ima da usvoji zaključke kao što ih usvaja Beograd, Zagreb i sva druga mjesta Ja držim, da je zbog toga trebalo taj memorandum pročitati. Ja sam zadahnut željom da se u Sarajevu radi. Što da kažem kao predlog Saveznom Odboru? Tu se traže oštre mjere. Što možemo protiv onoga, koji ne će da radi? Zbog toga držim da idući Sav. Odbor treba o Sarajevu da vodi računa da iskoristi svaki momenat da to pitanje kadgod je potrebno uzme u obzir, odnosno da učini sve moguće pokušaje, da se radi u Sarajevu oživi Iz svega zaključujem, da



## Tko je našao

bilo kakovu pogrešku u Schichtovome sapunu?

## Tko je ikada oštetio

rublje upotrebom Schichtovoga sapuna?

## Nitko nikada!

Schichtov sapun bio bi jeftiniji, kad bi se pravio sa manje pažnje i iz jeftinih sirovina.

Iz najboljih sirovina i uz najveću pažnju pravi se najbolji sapun na svijetu:

## Schichtov sapun.

Pazite na znak Jelen!

je našoj upravi potreban popularitet jer naš Savez nema dovoljno popularnosti u posljednje vrijeme.

Gg. Albala i Koen iznijeli su u ime beogradske organizacije mnoga pitanja. Ja bih htio da istaknem u pitanju Keren Hajesoda nekoliko riječi. I ako nemam običaja da ističem ličnost ipak ovdje moram da istaknem zaslugu Laze Avramovića, koji je mnogo radio. Ne znam, da li će g. Avramović moći i dalje da radi. Ja bih molio one, koji budu u Keren Hajesodskoj komisiji da imaju na umu, da bi bilo potrebno i na korist KH, da g. Laza Avramović ostane u Keren Hajesodu.

rojavno se je mišljenje da ovaj Savez Cijonista ne treba da ima utjecaja na omladinski pokret.

Bilo bi potrebno u tom pogledu nešto više poraditi u toliko pre, što se kod omladine pojavljuje tendencija, koja je slična sarajevskom sporu. (Izvestitelj »Jevrejskoga Života« g. S. Kamhi: »To jelazi« D. A.: »Zabranjujem Vam, da tako govorite. Tako možete da govorite kod Vas u Sarajevu«). Htio bih da omladina uzme na sebe inicijativu da za ova tri dana dok smo ovdje dovede u vezu zagrebačku i begradsku omladinu kako bi moglo doći do saradnje, jer se bojim, da će inače doći do prekida. (Odobranje)

Predsjedatelj: Opet se počelo mnogo da govori o sarajevskom sporu. Mi smo iznijeli rezoluciju kao što smo to i na prijašnjim kongresima činili. Dobro je spomenuo gosp. Stern kad je citirao, da smo na prošlom kongresu donijeli strogu rezoluciju, a učinak nije bio nikakav. Radni Odbor ne smije da ostaje skrštenih ruku, nego treba da djelujemo tamo, gdje organi-

## Sinagogalni koncert

17. X. 1926.

Medju svečanim priredbama prošloga Vijeeća Saveza Cijonista Kralj. SHS. zauzeo je odlično mjesto sinagogalni koncert i po svojoj zamisli i po stvarnom uspjehu, koji nas je poukaci da se na nj opširnije osvrnemo.

Priredjivači Vijeeća odabrali su jedino ispravan put popularisanja židovske muzike a to je priredjivanje dobre izvedbe umjesto svih mogućih referata i predavanja što se čitaju o tome, »kako postojti negdje« prava židovska muzika. Da se sve poteškoće uz dobru volju mogu svladati, dokazao je uspjeh ovog koncerta. U koncertu, koji traje svega jedan sat nije zaista moguće prikazati više nego što je učinjeno. A da je i toliko bilo moguće ide zaslugu sve izvadjače, koji su se upravo natjecali da nam pruže što veći umjetnički užitak.

Prirediti stilski jednovit koncert nije lako naročito jer je dosta teško orijentirati se u materijalu koji treba izabrati. Zato ovaj koncert niti je bio sinagogalni u strogom smislu, niti je ovaj pregled svjetovne muzike, a niti je bio tako sastavljen da se dobije bilo historijski bilo estetski pregled židov. stvaranja na polju muzike. Možda se to dade opravdati time, što je ovaj koncert medju prvim priredbama te vrsti, pa hoće da publici pruži nekoliko bisera djela iz naše muzičke literature, da se pripravi temelj za sav dalji studij i upoznavanje.

Zastupani su bili kompozitori: Sulzer, Goldmark, Duškin-Kirman, Elman, Engel, Zepfer, Milner i Levandovski. S jedne strane strogo sinagogalne kompozicije a s druge profana muzika inspirisana prvotno židovskom religioznošću. Sasvim profana djela moradoše se »uvući« u program pa bila ona i koliko lijepa, što je razlogom, da je Engel primjerice bio zastupan jednim doduše snažnim djelom, ali on imade i golem broj drugih pjesama, koje čekaju izvedbu. Uopće se je opazio nedostatak jedne solo pjevačke tačke sa nekoliko pjesama.

Da se dobije ispravan sud o židovskoj sinagogalnoj muzici valjalo bi donijeti iscrpnu studiju o tom predmetu, što ćemo dokora da i učinimo. No neophodno je nužno da se zbog stvaranja suda o ovome prošlom koncertu progovori nekoliko

riječi barem o Sulzeru; o Engelu smo govorili u ranijim brojevima »Židova«.

Salamon Sulzer, (1804.—1890.) natkantor bečki, nemorni je eklektik, obradivač i kompozitor sinagogalnih napjeva. Kakovu on ulogu imade u historiji i razvitku židovske muzike napose sinagogalne nemoguće je istaknuti u ovome zbijenom prikazu. Zasada možemo konstatovati da je Sulzer prvi s uspjehom sakupljao tradicionalne sinagogalne napjeve da ih preradi odstranjajući sve tuđe elemente i preudesi prema ukusu svoga doba. Tu se upuštao i u samostalno komponiranje. Svojim čuvenim djelom »Sir Cijon« (1845.—1866. u dva dijela) stvorio je sigurnu bazu za strogi stil u sinagogalnoj muzici.

Njegovo djelo danas više nama ne može da odgovara, premda ima za židovsku muziku golemu važnost, kriv je ukus onoga doba, koji je snažno djelovao na sve elemente pučkog pjevanja preudešujući ga u stil »reformnog« židovstva odgojenog njemačkim ukusom klasičke i romantike prema kojem će se »zaista buditi u bramovima prava religioznost«. Uzgred valja da se spomene da se sinagogalna muzika i nije mogla poslije Sulzera uspješno razvijati, ukoliko nije odstupala od mnogih njegovih zasada.

Sam koncert bio je uveden bezbojnim preludijem, po g. Franji Duganu u orguljama. Žao nam je što g. Dugan nije potražio medju djelima Mendelssohna ili drugog kojeg Jevreja stogod interesantnijeg što bismo u njegovoj mastorskoj izvedbi tom prilikom radije bili čuli.

Zborne kompozicije Sulzera i Levandovskog (rođ. 1821.), natkantara berlinskog, dobro su izabrane premda ne idu u one veće i reprezentativnije. No jer je izvedbu svladao mlađi nadopunjeni zbor zagrebačke sinagoge, nadamo da ćemo uskoro čuti i veća djela.

»Psalam 144« od Sulzera te vrlo mnogo izvodjena »Haleluja« od Levandovskog držane su u glavnom u spomenutom »sulzerovskom« stilu no zato ipak skroz na skroz interesantne. Prekrasni »Unsane tojkef« od Milnera zastupao je, rekli bismo, »orientalistički« stil, koji ne preza pred »bezritmijskom« prozodijom, starim ljestvicama te raznim

drugim melodijskim i harmonijskim osobitostima. Osim toga su Sulzerove stvari istrgnute iz nisa liturgijskih napjeva pa nisu ni zvučile kao jednovite samostalne kompozicije. Haleluja je svakako dobra kompozicija no za nas su teško probavljive rekvizite pokojne »solidne« romantike kao razlomljeni akordi na početku, one suviše triole u 3/4 tempu, pa mnoge »Hornkvintete« i razvučen svršetak. Zato je Milner sa svojim »Unsane tojkef« op. 2. dao remek djelo sinagogalne literature. Jedan je od najjačih savremenih kompozitora a ipak radi teških stamparskih prilika slabo izdavan i zapažen. Čuli smo ovaj puta samo prvi do no očekujemo u kojoj skoroj izvedbi i drugi dio »Uvašofogodon« pa ćemo se onda moći ponovno osvrnuti na to djelo. Solo partije otpjevao je svojim lijepim glasom gosp. Pavao Beck kojeg ide velika zaslugu za uspjeh »Unsane tojkef«. Ona produbljena melodika »recitativnog« predmoljenja uz zvučnu pratnju zbora našla je izvrsnog interpretu u gosp. dru. Becku čiji nas je nastup obradovao i puni nadom da će nam obzirom na školovanost svog simpatičnog tenora i muzikalnu spremu omogućiti i nadalje izvedbe većih židovskih kompozicija. Primjećujemo samo da se gosp. dr. Beck još nije potpuno oslobodio nekog nazalnog prizvuka naročito kod visokih tonova, što je svakako tek tehnička poteškoća. Mješoviti zbor pod vodstvom Marka Arona Rothmüllera dokazao je da se nalazi u konstantnom napretku što je dobra svjedodžba mladog zborovodje. Zbor radi tek kratko vrijeme a broji svega 30 pjevača, pa je uspjeh dosada svakako povoljan. Očekujemo, da će ovaj zbor ispuniti davno osjećanu prazninu omogućujući izvedbe većih djela i starijih i savremenih, pa da i Zagreb uzumogne da korakne naprijed i u tom pogledu. Ambicija i sprema mladog Rothmüllera obećaje samo dobre rezultate

Gdja Marijana Schön izvela je savršenom rutinom Goldmarkov Air, a naročito nas je zadušila Duškin-Kirmanovom »Palestinskom pjesmom« te Elmanovim Eili, Eili«. Gdja Schön izvala je iz svoje violine svu onu tešku melankoliju jakih ritmova punih snage, sav čar orientalne melodike, koji previre rasnim emocijama novog palestinskog Jevreja. Sva dinamika ispoljila se je jednako pod gudačkom



zacije ne rade kako bi trebalo. Zato smo predložili ovu izmjenicu pravila:

U §. 18. gdje se govori o pravima Saveznog Odbora i Radnog Odbora umeće se novi stav 14., koji glasi ovako:

14.) Savezni Odbor može u onim mjestima gdje ne postoji MCO imenovati povjereništvo od 3 lica, koje će vršiti funkcije MCO. Tako isto može Savezni Odbor u mjestima, gdje postojeće MCO ne pokazuju dovoljno aktivnosti u svom radu ili rade protivu interesa cionističke organizacije razriješiti upravu MCO od dužnosti i postaviti svoje povjereništvo. Povjereništvo će u saglasnosti s Radnim Odborom provesti konstituisanje MCO.

David Spitzer: Osvrnut će se na dva pitanja: rad za Keren Hajesod i Sarajevo. Na Sarajevu gubi se mnogo vremena, ali ipak će da ponovi ono što je predložio pred godinu i po. U predloženoj promjeni pravila i predloženoj rezoluciji ne vidi lijek za sanaciju toga pitanja. U stvari rada Keren Hajesoda nije toliko zadovoljan kao dosadašnji govornici. Faktički je posjećeno osam mjesta i prikupljeno ukupno 473 novih obveza, ali nema Zagreba s 438.000 dinara. Ako u Zagrebu nije učinjeno ništa sada moglo bi se govoriti o onome što je prošlo.

Svi su primijetili da je pitanje Sarajeva već i dosadilo. Predlažu se ukori i stroge mjere, a drugi ustraju kod blagog načina. Dr. Albala traži radikalnu mjeru i veli, da Sarajevlje znadu što hoće da znadu, a ne znaju što ne će da znadu. Nakon Sarajeva eto nam i Novoga Sada, a sutra će možda još po koja organizacija da pravi ovakove ispade.

Moše Schweiger: Financijalno idealno izgrađena Palestina nema za nju toliko idejne vrijednosti koliko financijski tip s etičkom sadržinom. Cionistička Organizacija i naš Savez imaju se radikalizovati po čistoci cionizma i cionističkoga rada. Uz konstataciju da je nešto loše treba tražiti razloge zašto je tome tako. Samim konstatacijama ne da se ništa napraviti. Vojvodjani imaju svoj distrikt de jure. Jednom su ga dobili i kasnije odluka nije povučena. Sada opet govore o distriktu, jer ne znadu što da traže od vodstva samo da mu uzmognu prigovarati. Vojvodini ne će pomoći distrikt nego propaganda s ove strane, koja je zvana da ju propagandu vrši. U omladini su prilike danas loše, nestalo je elana. Nestalo je jedinstva u posmatranju osnovnih načela. Dužnost je starijih da paze na razvitak pokreta među omladinom. Rezolucija o Sarajevu, kako je predložena, pobuditi će po mišljenju govornika u Sarajevu smijeh. Ne traži se rješenje samo za sada nego u Sarajevu valja da se stvore osnove za nesmetan cijo. rad. Protivi se predloženoj rezoluciji o Sarajevu. Primi li se promjena pravila Radnome će Odboru biti dana mogućnost, da riješi to pitanje.

Dr. Cvi Rothmüller počinje hebrejski i nastavlja hrvatski: Svi traže liniju za rješavanje ovih pitanja, ali nije bilo dosada u debati nijednoga osnovnoga pogleda na stvar, gdje bi se pokazala linija, kojom bismo imali da podijemo. Nije se čula nijedna riječ o onim bitnim pitanjima, koja je iznio gosp. Rosenblüth. Stojimo pred činjenicom, da cionistički pokret u Jugoslaviji nije došao do spoznaja o vrelima cionističke snage, koja je spomenuo gosp. Rosenblüth, a to su palestinska zbilja i cionističko prožimanje u galutu. Palestina nam je strana. Nije dovoljno da imademo sedam haluca u koje vjerujemo i s kojima hoćemo da budemo povezani. Još je manje važno da budemo pratilci onih, koji su pošli u Palestinu i koješta tamo vidjeli. Za nas je važna prije svega velika ideja, s kojom dosada nijesmo našli prave veze. U našem se radu ne vrše pokušaji toga približavanja ideji palestinskoga stvaranja. Povezanost s Palestinom preslaba je. U drugim zemljama imade srazmjerno mnogo više ljudi što su vidjeli Palestinu, dok kod nas u samome vodstvu imade tek nekoliko izuzetaka, koji su bili u Erec Jisraelu. Hoćemo li da uznapredujemo treba da naši ljudi što bolje na svoje oči upoznaju prilike u Palestini i

gdje Schönove i u virtuosnoj transkripciji legendarne »Eili Eili«. Svakako želimo ove dvije stvari da čujemo uskoro opet, jer su bile, možemo reći, centar cijelog koncerta.

Dr. Bogumil Zeppler prikazao nam se svojom »Psalmodijskom melodijom« kao vrstan kompozitor pa moramo da žalimo, što tek polako možemo da dolazimo do drugih njegovih djela. Psalmodijskom melodijom svakako se je odlično kvalificirao. Tema koja se provlači kroz cijelu kompoziciju je zaista lijepa i originalna a obradba efektna. Jedina je šteta što se previše ponavlja iscrpivši se u dvije tri varijante. Solo partiju violine svirao je odlično gosp. Tibor Dukés, koji se izvrsno uživao u »psalmodični stil« pa je iz svoga instrumenta izvadio mnogo toplih tonova. Joela Engela Adagio misterioso op. 22. čuli smo u dostojnoj izvedbi no želimo da ga uskoro opet čujemo. I ovdje bismo mogli reći da prevladava samo jedan motiv koji se provlači kroz cijelo djelo, tek je ovo kudikamo jedinstvenije i istinski čvršće, ma da je u biti »recitativno«. I sve ostale značajke židov. muzike Engel postavlja tako lapidarno te ne možemo dovoljno puta naglasiti kako je on najkvalitetniji predstavnik židovskog stila u muzici, što ponovno dokazuje ovo djelo. Solo partiju violine i ovdje je svladao gosp. Dukés, dok je partiju čela odlično odsvirao g. David Spitzer. Gđa Lujza Holubova na harfi i gosp. Dugan na orguljama pratili su besprikorno obje instrumentalne skladbe. Ne slažemo se doduše sa shvaćanjem »Adagio misterioso«, i naročito nas nije zadovoljila gradacija na svršetku. Možda je tome kriv kakav tehnički nedostatak na orguljama, koje su na mjestima davale nepoželjne prizvuke. Gosp. Dugan jednako spremom pratio je i zborove i solo violinske komade. Koncertat bio je dobro posjećen.

Egon Goldner.

## ALEKSANDER MOISSI IĆI ĆE U PALESTINU.

Čuveni njemački glumac Aleksander Moissi namjerava, da početkom god. 1927. podje u Palestinu, gdje bi u Jerusolimu, Tel Avivu, Jafi, Hajfi i u radničkim kolonijama u Emeku održao predavanja.

sve što ondje biva. Ovim putem mi ćemo pokročiti u presudnoj potrebi cionizma u Jugoslaviji: stvaranju cionističke ideologije, koja će roditi halučki pokret. Cionizam bez halučkoga pokreta nema svoj raison d'être. Palestina nije za nas utočište jadnicima nego duhovno središte židovstva. Uvjeran je da onaj nema prave veze s tim duševnim ognjištem, tko Palestinu potpomaže iz milostinje. Martin Buber održao je nedavno u Pragu i Brnu predavanje, u kojemu je rekao da je zadaća našega odgoja prvo tip haluca a drugo pomagača izgrađnje. Kod nas još nijesmo došli ni do tipa pomagača, onoga pomagača, koji ne daje tek pare, nego ima i puno razumijevanje za ono što se u Palestini stvara. Drugo je doživljaj galuta. »Mogu da razumijem ljude koji su izašli iz sobe, u kojoj je njihova majka i prababa živjela i koji imaju u sebi neki fond jevrejstva, da ti ljudi ne vide jasno kako se ruši židovstvo. Uvidjet će ovo danas ili sutra, kad dopru u svom asimilovanju za koji stupanj dalje. Za nekoliko desetaka godina oni će doći u istu situaciju, u kojoj smo danas mi, što nijesmo od roditelja svojih dobili taj fond jevrejstva«. Valja sputavati sve tendencije koje umanjuju taj fond u jugoslavenskih Židova i pomagati sva nastojanja, da se jevrejski obogaćujemo. Kako se kod nas slabo uvažuje sve ovo pokazuje najbolje činjenica da mi unatoč raspravi i diskusiji o tim pitanjima ne vršimo ono, u čemu smo se u teoriji složili. Kad se javi koji mladić, što traži stipendiju da uzmože da studira jevrejstvo mora da sustane pred činjenicom, da nema novaca. (Govornik napominje jedan konkretan slučaj u vezi sa rješenjem beogradske općine o stipendiju jednome reflektantu). Kod nas se još uvijek nije mogla stvoriti atmosfera, u kojoj bi se takova nastojanja dostojno pomagala.

Cionizam moramo da širimo kao ideju i kao stvarnost. Ne smijemo da zaboravimo da cionistički pokret imade svoju konkretnu političku organizaciju u našem Savezu. Treba da se borimo za naše ciljeve unutar bogoštovnih općina kao ustanova, gdje se imade da afirmiše volja najjačih strana. Uvjereni smo, da smo u jugoslavenskom židovstvu najjača stranka već i zbog toga što jedini imademo pozitivni židovski program i nedopustivo je, da kao takovi ne utječemo na općine. Za ostvarenje jevrejskih ciljeva treba da se borimo unutar onih skupova, gdje treba da se odrazuje jevrejski život jedne sredine i gdje je poprište da se omjere snage jedne i druge strane.

Dr. Aleksandar Licht: Gospodje i gospodo! Moj je položaj na ovom Saveznom Vijeću ponešto delikatne naravi. Moram da iz izvjesnih razloga važem svaku riječ. Ja ću da počnem najprije sa općim cionističkim prilikama a onda ću da predjem na stvari, koje se nas ovdje naročito tiču. Mislim da ovo Savezno Vijeće nije zvano da utječe svojim mišljenjima i svojim predlozima suviše na rad Svjetske Cionističke Organizacije. U koliko bi to moglo da učini, ja držim, da se je sa pogrešne tačke gledišta koješta posmatralo, što se je uradilo u Svjetskoj Cionističkoj Organizaciji. Izgleda mi da mi po svome »južnjaštvu« podijelimo i suviše lako izvjesnim i najsitnijim momentanim utiscima, upravo, da tako kažem, posljednjemu utisku, koji je na nas djelovao. To se naročito odnosi na one izvode, koji se tiču prilika u Palestini, a odnose se na principe po kojima su rukovodjene izvjesne institucije Cionističke Organizacije. I kaošto je u ovom Saveznom Vijeću, izgleda, u cijelosti jedan negativan i defetistički štimung, tako i u pogledu prosudjivanja Cionističke Organizacije taj je defetizam zauzeo i suviše široke mjere. Ja osjećam potrebu da se korigiraju izvjesni dojmovi zbog naše cionističke javnosti kako ona, i onako neraspoređena i omlitavjela, ne bi dobivala opravdanje svoje malaksalosti u još većoj mjeri od ovog najautoritativnijeg foruma, što ga naša zemaljska cionistička organizacija imade.

Gospodje i gospodo! Nas ima 12 milijuna. Od tih 12 milijuna organizovano je u Cionističkoj Organizaciji oko 1 milijun. Ja mislim, ako se uzme samo taj broj i ako se uzme, da je jedan veliki dio našega naroda paralizovan spoljašnjim uticajima, za koje on nije ni malo kriv, a to se odnosi na čitav Istok, onda je za djelo, koje je stvoreno u Palestini, začudno, da se i sa ovalikovim sredstvima moglo da stvori. Mi nemamo razloga zbog časovitih kriza izazvanih četvrtom alijom u Tel Avivu da bacimo anatemu na činovništvo u toj Palestini. Kraj jednoga Artura Ruppina i drugih strukovnjaka, mi se ne možemo u našem sudu o Palestini da rukovodimo onim, što je pričao koji čiča, koji se vratio u Beograd, da je tamo vidio ili čuo ili što govori jedan nezadovoljni haluc, u kojega nema herojstva i ustrajnosti, pa dolazi natrag. Cijela ta četvrta alija, koja se velikim dijelom vraća, pravit će u Poljskoj jedno defetističko raspoloženje. Svi oni bacaju odgovornost na Palestinu i govore sad, kako je rekao dr. Weizmann u svome posljednjem govoru — ne o »našoj« nego udaraju na »Vašu« Palestinu. Nitko im nije rekao da je Palestina zemlja za spekulaciju. Nitko nije tvrdio da ta zemlja podnosi 60% trgovaca. Nitko im nije rekao da je Keren Kajemet jedna institucija, koja pomaže privatni kapital, da stiče zemljište. Za to postoji PLDC i druge kapitalističke ustanove u okviru Cionističke Organizacije. Keren Kajemet stoji na socijalističkoj, upravo zemljišno-socijalističkoj osnovi. On ima da stiče zemljište samo za one, koji će se saglasiti s tim, da tlo u Palestini ostane neodvojiva svojina židovskoga naroda. Ako je tko bio loše upućen, pa se oslanjao na KKL, onda se sam prevorio. Postoje banke, koje podupiru male ljude, koji svojim sopstvenim kapitalom idu u Palestinu. Ali ne treba pretpostavljati da su ljudi iz Poljske iz samog cionističkog oduševljenja išli u Palestinu. Kad bi to bilo tako, onda ne bi koincidirala ova četvrta alija sa strahovitom gospodarskom krizom u Poljskoj. Da je u vrijeme te gospodarske krize bila otvorena Amerika neograničenoj imigraciji, ja sam uvjeren da bi 75% tih »oduševljenih Palestinaca« mjesto u Erec Jisrael otišlo u Ameriku. I ja pitam, je li palest. tlo za ljude, koji ne idu s elanom i oduševljenjem, ili je ono, zasad još, samo za pionire, koji su spremni da žrtvuju i život svoj samo za to da pripreme tlo za buduće generacije. Mi još nismo u Palestini tako daleko, da možemo podnositi neograničenu kapitalističku konkurenciju jednako kao što ne možemo da podnosimo štrajkove. I vi vidite kako je disciplinovano radništvo u Palestini, koje ne vodi tamo štrajkove i ako stoji na stanovištu klasne borbe. Discipline ima u haluca ali je nema u onih, koji dolaze

sa 500 funti ili 500 zloti i misle da će, sagrađivši kućicu i počivajući sa trgovinom soda vode, ubrzo postati kapitaliste. Ova, ko, gospodo i gospodje, niti se smije prosuditi stvar niti se smije u javnosti da prikaže. Cionistička Organizacija nije u mogućnosti danas, da zadovolji one elemente, za koje nije sigurna i potpuno ubjeđena, da dolaze u Palestinu da je dižu konstruktivnim i stvaralačkim radom. Mi nismo za to tu, da galut prenašamo u Palestinu.

Još jedno. Govorilo se danas o Emisionoj banci, a čujem da se sprema čak i jedan predlog u tom pogledu. Ne zamjerite, koga se god ticalo, ali ja nalazim da je to jedna nečednost s naše strane. Po srijedi je jedan nedostatak proučavanja literature, a možda i nedostatak čitanja zaključaka kongresa. Prije tri godine je Hajim Arlosoroff napisao jednu knjigu o finansijskom uređenju i namicanju finansijskih sredstava. Arlosoroff je član »Hitahduta«, znači nacionalni socijalista sa cionističkim ciljevima. On je usto stvaran stručnjak, njegova je knjiga na zadnjem kongresu služila kao osnov za izvjesne rezolucije. I u toj knjizi se pored ostaloga govori i o Emisionoj banci. U pitanju Emisione banke ne zavisi stvar ni o Weizmannu, a kamoli o Savezu Cionista u Kraljevini SHS. To je jedno pitanje, koje možemo da tretiramo samo u sporazumu sa mandatarnom vlasti, koja će imati zadnju riječ da kaže u ovom pitanju, a naročito s osvrtnom na Arape. Što se tiče arapskog pitanja, ja dopuštam da je Cionistička Organizacija u vrijeme, kad je gradila kule u zraku, mogla da previdi čitavo arapsko pitanje. Tada je još Palestina bila jedan vakuum, jedan teren, na kojemu je mogla da gradi, dok je samo ideološki gradila, sve što joj se prohtjelo da gradi. Ali od onog časa, kad se počelo raditi o Palestini kao o ostvarenju; kao o internacionalno obezbijedjenoj našoj domaji, nema ni jednog odgovornog činoca (izuzevši možda Jabotinskog), koji ne bi neprestano naglašavao potrebu harmonične saradnje s Arapima. I vi se varate, ako mislite da treba Egzekutivi tek ukazati na tu potrebu. Radna Palestina, to će vam posvjedočiti Drago Steiner, ona je već našla praktičnih puteva za kooperaciju s arapskom Palestinom.

Gospodo! Sa gledišta opće Cionističke Organizacije mogli bismo se još baviti sa pitanjem proširenja Jewish Agency. Ja držim da nema svrhe, da o tom duljim, jer je to pitanje dovoljno tretirano. Tek me bih htio, da se pobudi dojam, da mi u tome pogledu stojimo na gledištu grupe radikalnih cionista. Ja mislim da mi imamo jedno da činimo i jedno da odlučimo u pogledu Egzekutive. Ili da odobravamo njezin rad ili da ga ne odobravamo, i da toj svojoj odluci damo izražaja u jednoj rezoluciji. Ja sa svoje strane dajem neograničeno i puno povjerenje Cionističkoj Egzekutivi.

Gospodo! Kad se kritikovao rad Radnog Odbora i pojedinih institucija naše zemaljske organizacije, ja držim, da je kritika bila i suviše mehanička. Primjeru radi se ovdje isticalo da je Zagreb u pogledu Keren Kajemeta zatajio. Psihološki se to ne može tvrditi. Mehanički i u ciframa to je jedna činjenica. Ali treba da se vodi računa i o drugim prilikama. Treba ti imati u vidu, koji je razmjer učesća zagrebačkih cionista kod ostvarivanja jugoslavenske halučke farme, pa će se ovaj malak kod KKL možda kompenzirati. Treba da se vodi računa o izvjesnim institucijama, koje ne služe Zagrebu, a za koje Zagreb daje sredstava. To je na primjer mensa academica. Ali ja ne ću da uzmem u obranu mjesne organizacije, već centralne institucije našega Saveza. Keren Kajemetu se spočitnulo, da nije potpuno iscrpio sve mogućnosti. Ista je stvar i sa Keren Hajesodom. Gospodje i gospodo! Zacijelo nije KK iscrpio sve mogućnosti, koje su nam stajale na raspoloženju, ali se vidi jedan zamjerni uspjeh i jedan zamjerni napredak, koji je on ipak postigao. Vi zaboravljate, da reorganizacija, sa zasebnim tajnikom, postoji tek devet mjeseci i da se jedna organizacija, kad se vidi, da je na dobrom putu, ne smije jednom nepotrebno kritikom da dotuče, nego treba da ju se bodri. Ako vidite, da je dr. Singer s drugim članovima u toku 9 mjeseci ove godine znatno umnožio prinose KKL i ako znate da je lično putovao po cijeloj našoj državi, i lično sudjelovao u povećanju kontingenta, onda treba da mu date mogućnosti, ako on hoće da i dalje vodi taj posao, da nam pokaže, hoće li do godine postići još bolji rezultat nego dosada.

Ja nalazim da je Keren Kajemet na najboljem putu. Nalazim, da kad bi kod polaganja osnova reorganizaciji, režija iznosila i više od 50%, da bi to još uvijek bio produktivan izdatak, jer će se tek za dvije tri godine vidjeti, da li je ta stvorena baza, zdrav osnov za daljnji rad na polju KKL. Isto važi i za Keren Hajesod. Svi mi, koji smo uzeli učesća u vodstvu Cionističke Organizacije ovdje u Zagrebu nemamo pravo kritikovati rad g. Laze Avramovića, zbog toga, što nijesmo popravili izvjesnih grešaka, koje treba tek da se poprave. Od g. Laze Avramovića ne može se doista više tražiti nego što je postigao. Ja držim, da ono, što je on postigao u kasiranju i sredjivanju, da je to dovoljan uspjeh za ovo kratko vrijeme što je KH u Beogradu. Ja želim, da se ova odlična sila i u buduće zadrži pod svaku cijenu kao direktor jugoslo-

Slušajte RADIO koncerte na SILVERTOWN aparatima. Upotrebljujte samo originalne ENGLLESKE TUDOR akumulatore Radio Silvertown. Sajmište 56. Telefon 23-60.

## U slučaju

potrebe ogledala, brušenog stakla, umjetničkog ustaklivanja mjeđi kao i u mesingastim šipkama i olovu nemojte zaboraviti na adresu:

Makso Roth, Zagreb, Rokova ul. 2

Cijene umjerene.

Solidna izrada.



## KAVA HAG

Prava kava u zrnu, kojoj je oduzet otrov za srce i za živce KOFEIN. — Potpuno neškodljiva, a pri tom ukusna i aromatična kao najfinija obična kava.

## Konferencija povjerenika KKL

U utorak (poslije podne) održana je u prostorijama Saveza Cijonista konferencija povjerenika KKL. Predsjednik zemaljskog povjereništva, g. dr. Hugo Bauer, otvara konferenciju srdačnim pozdravom, a zatim se bavi postignutim rezultatom, te zahvaljuje komesarima za njihov mar i trud u uvjerenju, da je u jubilarnoj godini podvostručiti svoja naprezanja, kako bi namaknuli povišeni kontingent. Iza toga tajnik, g. dr. Alfred Singer u odljem govora obrazlaže radni plan za jubilarnu godinu kao i kontingent pojedinih mjesta. Naročito se bavio radom u velikim mjestima gdje bi prema potrebi trebalo osnovati sreske sekretarijate, koji će biti jamstvo, da će naši veliki gradovi namaknuti propisani im kontingent. U debati, koja se odvezala na referat tajnika, učestvovali su gotovo svi prisutni, te su iznijeli mnoge poticaje. Naročito se govorilo o prijedbi jedne dječje hanuka zabave, za koju bi uprava KKL izdala program. Ta zabava imala bi se prirediti u cijeloj državi na isti dan, pa da tako postane velika manifestacija KKL.

Konačno su prihvaćene ove rezolucije:

»Konferencija povjerenika KKL upozoruje židovsku javnost na jubilej KKL-a, koji ove godine slavi 25 godina uspješnog rada. U povodu toga srdačno pozdravljamo direktorij KKL s predsjednikom g. ing. Usiškinom na čelu mu čestitamo ponosni postignutim uspjesima i želimo, da se u jubilarnoj godini podvostruče dosadašnji prihod KKL i znatno poveća zemljišni posjed KKL-a.»

»Pozivlju se sve cijionističke i židovske institucije u našoj Kraljevini, da provedu u vrijeme od Hanuke do Hamiša asar Bišvata (1. decembra do 15. januara) intenzivnu sabirnu akciju za KKL.

U to vrijeme imadu da se obustave sva druga sabiranja ma za kojegod instituciju.

Jugoslavensko židovstvo treba da u to vrijeme daruje

10.000 drveta

za pošumljivanje Palestine.

»Ponovno se umoljavaju sve Mjesne Cijionističke Organizacije, da se u smislu zaključaka XIV. kongresa ove četiri godišnje akcije imadu rezervirati isključivo za KKL: Hanuka, Purim, Herzl i Roš hašana akcija, pa da se u to doba nemaju provoditi nikakve druge akcije. Mjesne Organizacije imadu da podupiru sabirni rad njihovih povjerenika za te akcije.»

»Očekuje se, da će u jubilarnoj godini naročito učestvovati i podupirati rad za KKL židovske žene i židovska omladina, da uzmognemo namaknuti propisani kontingent. Neka se u svim mjestima osnuje Gdud (zajednica) KKL-a u sporazumu s mjesnim povjerenikom, koji će naročitu pažnju posvetiti radu za škrabice (kasice), najjačem i najboljem našem sabirnom sredstvu.»

Prije završetka povjerenici su izrazili svoje žaljenje što dosadašnji tajnik KKL odstupa, te mu izrekli za njegov rad veliku svih povjerenika.

## Deklaracija vodja Jointa za rad u Palestini

Nedavno se u Chikagu održala konferencija Jointa udruženja američkih Židova za pomoć Židovima van Amerike. Na toj je konferenciji odobrena odluka vodstva, da se kvota, koja je imala namaknuti za pripomoć Židovima u Istočnoj Evropi, mapočito u Poljskoj i Rusiji, povisi sa 15 na 25 milijuna dolara. Vodje Jointa, Feliks Warburg i Louis Marschall izjavili su u svojim govorima, da Joint u okrug svoje akcije stavlja i Palestinu. Louis Marschall rekao je da on za Palestinu nema ništa gore razumijevanje od cijionista. Zasada Joint ne može da odmah dade sredstva za Palestinu ali će to doskora učiniti.

Dr. Bernard Kahn, evropski generalni ravnatelj Jointa, koji sada boravi u Americi izjavio je izvijestitelju JTA, da su njegovi gg. Warburga i Marshalla bile spontane i da nijesu plod takvih pregovora ili pritiska bilo sa koje strane.

## AMERY O PALESTINI

Izjave na konferenciji ministara predsjednika britanskih dominiona.

Na konferenciji ministara predsjednika britanskih dominiona govorio je engleski ministar za kolonije L. S. Amery o kolonijama i zemljama nad kojima je Velikoj Britaniji dan mandat za upravu. Govoreći o Palestini Amery je istaknuo okret stavu Arapa, koji napuštaju svoje negativno stajalište pa se sve više priklanjaju priznavanju Balfourove deklaracije i mandata. »Uvidjeli su«, reče Amery, »da im je neopravdana bojazan, da naša politika hoće da potisne Arape pomoću horde židovskih imigranata. Uvidjaju da židovski kapital i židovski naseljenici donose blagodat i Arapima. Protivnost prema Židovima nestaje i na mnogim područjima skladno saradjuju Arapi i Židovi.»

Usto je Amery naglasio, da se Palestina uzdržaje svojim sredstvima i naročito je pohvalio rad bivšeg Vrhovnog Komesara sir Herberta Samuela.

## POVJERENICIMA KEREN KAJEMET LEISRAEL!

Kao što Vam je poznato, odredila je Egzekutiva Svjetske Cijionističke Organizacije, da se tjedan Balfourove deklaracije proglasi

šekelskim tjednom

u kojemu treba ove godine prodavati šekel.

Radni Odbor Saveza Cijonista i Zemaljska Šekelska Komisija za našu Kraljevinu odredili su tjedan od Roš hodeša Kisleva (7. novembra) kao šekelsku nedjelju, u kojoj treba da svaki cijonista uplati uz šekel i Savezni doprinos.

Šekel je naša legitimacija za svjetski cijionistički kongres, mjerilo snage naše organizacije. Savezni doprinos jest jedino sredstvo za uzdržavanje našega Saveza.

Pozivljemo stoga sve povjerenike, da se u to vrijeme stave u službu propagande za šekel. Svaki od Vas neka prikupi što veći broj šekalim i doprinosu za Savez.

Uprava Keren Kajemet Leisrael.

## I opet „Krizu u Palestini“

Gosp. Bernat Ernst, necijonista i odlični prijatelj izgradnje židovske narodne domaje šalje nam ovaj članak, koji rado donosimo kao izričaj ličnoga mišljenja piščeva.

Mnogi listovi, pa i bečka »Neue Freie Presse« a u nas naročito zagrebački »Morgenblatt« posvjedočili su kako je predavanje prof. Oppenheimera, održano u Beču, materijal, koji se izrabljuje u svrhu, što ne može da odgovara intencijama predavača. Ja sam počesto bio zagovarao, kako je ispravna kritika na mjestu, kako valja da posve iskreno i otvoreno govorimo o Palestini dajući tačnu sliku o svemu što ondje biva, da bismo uz mogli povući što bolje i korisnije konzekvencije za rad. Samo uz saznanje istine može se polaziti ispravnim putem, pronaći najpodesnija sredstva, da se uklone teškoće, što još priječe izgradnju židovske narodne domaje.

Učenjak Oppenheimer imao je ovakovu namjeru. Ali je bio i suviše neoprezan govoreći o Palestini. I mimo toga, rekao je stvari s kojima se nikako ne možemo složiti ma to konstatovao učenjak Oppenheimerova ranga. Prof. Oppenheimer rekao je: »Tel Aviv je sramota Palestine«. Ovom je tvrdnjom sudeći po buci i mežidovskoj i polužidovskoj štampi slabo koristio palestinskoj stvari. Možda je presmiono, što protuslovim konstataciji jednoga Oppenheimera tvrdeći da je naprotiv Tel Aviv odraz, divan izričaj židovske volje, snage i ustrajnosti. Tel Aviv je akciona stanica židovske stvaralačke snage i s ponosom može židovska cjelina da gleda na to djelo. Samo židovskoj snazi ima taj grad da zahvali i falkat svojega osnutka i začudnu brzinu svojega razvitka. Tude je u četiri godine stvoreno, što se u pretežitom dijelu Evrope gradi inače do 100 godina.

Reći da je ovaj grad »sramota« krupna je zabuna, koju može da požali svatko, tko nema prerasuda o Palestini. A smijemo da dodamo, koliko je neprilično da svijestan Židov izrekne ovakav nemotivirani sud, koji hoće da neispravno ožigše židovsko stvaranje.

Danas će međjutim i sam prof. Oppenheimer da znađe kakvu li je lošu uslugu iskazao palestinskoj stvari.

Tačno je i nema smisla nijekati, da je gospodarska reakcija, koja je započela u Tel Avivu odjeknula teško u čitavoj Palestini; ali ova žalosna činjenica nije u vezi s osnutkom samoga grada nego je u jednu ruku i rezultat slabe organizacije u Palestini. Bujica što se lane svalila na Palestinu došla je neočekivano i institucije u zemlji nijesu bile pripravne da je prime. U Tel Avivu naselila se grupa naše braće, koja je htjela da si spekulacijama osigura egzistenciju, da, ukratko rečeno: živi od tudjega rada. Ali u Palestini moći će da živi samo onaj, koji ima i volje i snage da radi.

## Iz Jugoslavije

## ODGOVOR NJEGOVA VELIČANSTVA

na pozdravnu brzojavku Saveznoga Vijeća.

Gosp. dr. David Alkalaj u Beogradu, predsjednik Saveza Cijonista primio je od dvorske kancelarije ovo pismo:

PALAIS ROYAL.

Beograd, 18. septembra 1926.

Gospodine!

Prijatno dirnut izrazima odanosti podnesenim sa godišnje skupštine cijonista u Zagrebu, Nj. V. Kralj blagoizvoleo je narediti da se izjavi iskrena zahvalnost.

Ministar Dvora:  
Janković.

PROSLAVA DVADESETPETGODIŠNJICE RADA NADRABL NA Dra. SIMONA UNGARA U OSIJEKU.

Jubilarnu slavu osječkoga nadrabina g. dra. Simona Ungara proslavili su na svečani način svi osječki građani bez



**Twink**

Ta stara haljina još je sasvim po modi — treba joj samo mrvica Twink-a.

LEVER BROTHERS LTD.,  
Port Sunlight, ENGLAND.

Dobiva se u svakoj trgovini i drogeriji.  
Zastupstvo i depot: **Norbert Weiss i drug**  
Zagreb, Sajmište br: 51.  
Telefon br. 7-33. Brzjaviti: Norberti

Po mom mišljenju sistem kolonizacije u Palestini nije ispravan, ali pored toga ja uvijek moram da naglasim: Haluci zavređuju potpuno priznanje, jer nijedna hvala nije dostatna za veličinu i uzvišenost njihova rada.

Čovjek može ovo da konstatuje a da nije cijonista. Ipak ne valja da se zabace sve ocjene Oppenheimerove o poljoprivrednim kolonijama. Tu je on rekao nekoliko veoma ispravnih sudova. O tome ne bih htio da govorim u okviru ovoga članka, ali bih volio da se uvaži upozorenje prof. Oppenheimera: U Palestini treba provesti temeljnu reorganizaciju.

Prevažna je zadaća izgradnje židovske narodne domaje, a da bi nas tude smjeli ma i u sitnicama da rukovode drugi razlozi van obzira na samu stvar. Ova viša zadaća postala je stvar svega židovstva pa ako ima koga koji priječi njen uspjeh mora da povuče konzekvence, a židovstvo ne smije da bude oštećivano njegovom krivnjom.

Bernat Ernst, Novi Sad.

## Razne vijesti

Iz Amerike stigao je ponovni poziv tamošnjih cijonista g. Usiškinu, da u februaru svakako dodje u Udružene Države.

17. oktobra završena je treća palestinska izložba i orijentalni vellesajam. Nagrade je podijelio generalni sekretar palest. vlade Col. Symes.

Gosp. Briand primio je dne 23. ov. mj. u naročitu audijenciju prof. Weizmannai i socijalističkoga vodju u Francuskoj Leona Bluma. Audijencija je potrajala dulje od sat i po. Weizmann je Briandu ocrtao razvitak Palestine. Briand se živo interesovao za sva pitanja i izrekao simpatije Francuske za cijionistički rad i izgradnju žid. narodne domaje.

U mađarskoj gornjoj kući koja će brojiti 246 članova dobili su Židovi samo jednoga virilistu. Virilista je nadrabini u Budimpešti.

Tehnički institut u Hajfi primio je od velikih tvrtka u Njemačkoj kao dar nekoliko aparata za laboratorij i strojeve za radionice.

Prema podacima općinske uprave u Tel Avivu i Jafi oženilo se u tim gradovima u god. 5686. 1041 Židova i Židovki.

U Palestini imade 11.000 obvezanika, koji redovno uplaćuju prinose za Keren Hajesod.

1. novembra počinje na Hebrejskom sveučilištu u Jerusolimu nova, prva oficijelna akademska godina.

Antisemitski vodja u Rumunjskoj, Cuza bit će opet reaktiviran za sveučilišnog profesora.

## Pokučto na otplatu

I uz gotovo kupujte i naručujte samo kod producenta gdje dobijete najbolje i najsolidnije izradjeno, sve vrsti spavaćih, jedaćih go-spodskih soba kao i pojedinih komada, te brijačkog i dućanskog namještaja.

**IVAN PLAFARIĆ**

TRG N 8.

(Kuća s kupolom iza bivšeg cirkusa Kludsky)



Iza službe Božje bila je svečana sjednica u dvorani jevrejske općine, kojoj su prisustvovali opet predstavnici vlasti i svih jevrejskih korporacija.

Velikoga župana zastupao je podžupan g. Deanović, općinu grada Osijeka gradonačelnik g. dr. Vjekoslav Hengl, a vojsku g. divizijski general Dimitrijević. Sjednicu otvorio je predsjednik općine g. dr. Hugo Spitzer, očitajući u njegovu govoru zasluge svećareve oko napretka jevrejske općine i njezinih institucija. Ujedno mu je predao prigodni dar, veliki srebrni pehar s napisom i druge predmete. Iza njega pozdravili su svečara za Hevre Kadišu g. dr. Josip Horn, za donjogradsku osječku općinu g. Bella Hermann, predstavnici jevrejskih humanitarnih institucija, srednjih škola, izvanjskih jevrejskih općina i t. d. Ispred Židovskog Nacionalnog Društva čestitao je svečaru g. dr. Nikola Tolnauer, bivši učenik svećarev, istaknuvši, kako je svečar uvijek gajio mnogo simpatija za naš pokret još u vrijeme kad je bio u začetku, i zaželivši mu, da doživi plodova svoga rada i izvršenje zavjetne misli našega naroda, Obnovu Zemlje. Od pozdrava svećenika drugih konfesija treba spomenuti srdačni govor evangeličkoga pastora Waltera, pun duboke čovječanske misli, koji je mnoge prisutne ganuo do suza. Prisutne pozvao je po završetku sjednice g. dr. Spitzer na zakusku, koju je općina priredila u počast pozvanika.

Proslava završila se banketom u zimskom vrtu Grand Hotela uz prisuće Vrhovnoga Rabina i mnogih uglednih članova općine. U mnogim duhovitim zdravicama iznošen je uz rad svećarova i rad g. Vrhovnoga Rabina te predsjednika općine g. dra. Spitzera kao vođe jugoslavenskoga jevrejstva.

#### Izak Levi.

Prilikom posjete svojim rođacima u Sofiji, 14. ovoga mjeseca, preminuo je u 68. godini života g. Isak Levi niški rabiner. Povodom njegove smrti niška jevrejska općina priredila mu je pomen u ovdajnoj sinagogi.

Da je pokojnik bio veliki i uvaženi ne svedoči samo mnogobrojno građanstvo koje je prisustvovalo pomenu u Nišu. Kako se doznaje, u Sofiji, prilikom pogreba, pored mnogobrojnog građanstva i sveštenstva, prisustvovao je i sam Vrhovni rabiner sofijski. Oproštajnu propoved održao je njegov drug, iz zajedničkog službovanja u Nišu, sveštenik Čajirut, koji slovi kao jedan od najboljih sofijskih govornika.

Isak Josif Levi, rodio se je u Nišu 1858. godine. U mestu rođenja izučio je »Heder«, gdje je pored alafe učio i gemar. Od svih koji su onda učili on je bio najbolji. Svršio je »Heder« u ono vreme, kada je Niš bio najslavniji — najčuveniji po svojim sveštenicima — učiteljima.

Po svršenju školi ode u trgovinu. Pošto se taj poziv nije mogao slagati sa pogledima i mišljenjima mladoga čoveka, to se on posle izvesnog vremena posveti pravome pozivu — sveštenstvu.

## Vjesnik S. Ž. O. U.

Uredjuje Vodstvo S. Ž. O. U.

### Omladino!

Došli su mjeseci rada, u kojima naša aktivnost mora da dosegne najviši stupanj. Sticajem prilika upravljalo je našim Savezom provizorno vodstvo, koje se moralo više da bavi sredivanjem nesuglasica, nego li uputama za pozitivan rad. Vrijeme odmiče, do konca ovoga mjeseca bit će izabran Radni Odbor. Ali već sada trebaš da upraviš pogled i htijenje svoje na dvije aktuelne zadaće. Za nekoliko dana počinje

#### ŠEKELSKA AKCIJA

koja u ovoj godini mora u nas da dostigne broj od 8000 šekalim. Ne zaboravimo, da je ovo tridesetogodišnjica Svjetske Cionističke Organizacije, ali ne zaboravimo i to, da imade mnogo neprijatelja, koji svim silama i sredstvima nastoje da priječe cionistički rad. Klikali bi dušmani, veselo i obijesno, kad bi se smanjio broj naših organiziranih pristalica (jer iza tih organiziranih stoji snaga neorganizirane i teško dohvatljive mase), jer bi u tome s pravom vidjeli malaksanje naše organizatorno-konstruktivne snage.

Treba da osvijetlamo lica svoja u provođenju akcije za prikupljanje šekela. Ove godine nema šekela bez prinosa Savezu Cionista. Mi, omladina, priznajemo iskreno, da smo u tom pogledu dosada prilično zanemarili dužnosti. Priznajmo i spoznajmo, da nam je dužnost pomagati Savez Cionista već i zato (ali ne samo zato!), što nam on obilnim subvencijama olakšava rad. Omladinski je prinos (osim omladinaca namještenika!) jednak prinosu neimućnih članova porodica, dakle Din. 5.—. Zajedno sa šekelom ima da uplatimo Din. 20.—, dok glave i imućni članovi porodica plaćaju Din. 50.—. Šekel moraju da plate svi pristase cionizma bez obzira na starost!

Omladino! U tim prilikama mi moramo da skupimo 2000 omladinskih šekela. Ne radi nam se o delegatu za svjetski kongres. Nama je o mnogo većoj stvari: da održimo smotru redova, da ih zblijemo i okupimo barem u vršenju te najprimitivnije cionističke dužnosti. Na potvrdnice za prinos

Diplomu »Sinaha« sa nazivom rabinera dobio je u Sofiji. Može se slobodno reći, da je nekoliko generacija poučavao u jevrejskom jeziku.

Cionisti Niša smrću »hahama« Isaka, gube jednog od najagilnijih radnika.

Niški Jevreji gube posljednjega hahama domorodca.

Omladinac.

#### JUBILEJ GOSP. WEISERA.

Naš ugledni sumišljenik i član predsjedništva Izr. Bogošt. Općine u Zagrebu gosp. Izidor Weiser, jedan od najuglednijih trgovaca u Zagrebu slavi 1. novembra 50-godišnjicu svoga trgovačkoga zvanja. Toga je dana, pred pedeset godina stupio kao dvanaestogodišnji dječak u nauk kod jedne zagrebačke tvrtke. Godine 1890. postao je gosp. Weiser samostalan. Gosp. Weiser uživa lijep ugled u trgovačkim krugovima što svjedoči činjenica da je članom obraničkog suda kod Trgovačke i Obrtničke Komore u Zagrebu od njegova osnutka.

Gosp. Weiser mnogo je štovan zbog svoga rada na humanu i socijalnu polju. Već je šest godina član Kuratorija Schwarzovoga Doma. U našim redovima gosp. se Weiser ističe iskrenim i predanim radom. Uz mnogobrojne čestitice i mi mu ovime isporučujemo naše najiskrenije želje i čestitamo mu za sav dosadašnji njegov rad.

#### KEREM ZABAVA ŽID. NACION. DRUŠTVA

U subotu dne 23. oktobra uveče bila je u dvorani »Makabijskoga Doma« veoma uspješna »Kerem zabava (berba) Žid. Nac. Društva. Animo bio je vanredan, tek se veoma zapažalo, da medju publikom nema baš ljudi iz najužih krugova oko društva.

Dvoranu je veoma ukusno i živo udesio za zabavu kipar g. Slavko Brčić. Plafon je bio sav ukrašen gustim zelenilom a uz pobočne zidove na uspravnim je gimnastičkim ljestvama bilo improvizirano gusto vinogradsko rašće s mnogo grozdova. Do ljestava stržarili su naročiti detektivi, i hvatali svakoga tko bi kraj grozdje i predvodili ga sudiji na priredbi g. dr. Žigi Neumannu, koji je dosudjivao novčanu globu.

Zabava je počela plesom a nakon pola sata ušlo je u dvoranu 12 parova halucim i halucot, koji zaplesahu stilizovani halučki ples »Havu«. Glazbu je za ovu točku udesio mladi i talentirani Marko A. Rothmüller, ples je uvježbao nemorni »Makabijski« učitelj gimnastike, gosp. Janković, a gdje Bela Neumann odredila je sastav parova i stilističke slike.

Buffet bio je veoma bogat. I uz maleni broj publike animo je bio, kako rekosmo vanredan.

Od gospodja koje su se naročito trudile za priredbu zabave i njen što bolji uspjeh valja istaknuti gđu Belu Neumann, gđu Juliju Königa, gđu Dianu Romano, gđu Huge Schlesingera, gđu Fridu Licht, gđu dra. O. Spieglera, gospođe Schnenger, gđu dr. Njemirovskoga i gđu Danicu Rothmüller. Najviše je truda uložio za zabavu gosp. Ferdo Schwarz, koji se nesustalo brigao za svaku i najmanju sitnicu.

Savezu metnite oznaku »omladina«. Neka to bude mjerilo naše organizatorne snage!

A druga je akcija pitanje naše ustrajnosti, povezanosti s Erecim i pristajanja uz ideal socijalne pravde. Ova je godina jubilej Keren Kajemeta, naše najpopularnije institucije. Zemlja zove za otkupom iz tuđih ruku, a Keren Kajemet u jubilarnoj godini nema sredstava da iskupi tlo, koje je prijeko potrebno za naseljenje novih haluca. Ideja Keren Kajemeta treba da proдре u sve židovske krugove; tu ne smije da bude izuzetka. U siromašnoj kućici mora da visi modra kasica; u poslovnici, u dućanu trgovca treba da se nadje; u salonu fine dame, koja dosad i nije čula za Keren, ima ona da za izgradnju Erecu.

Na 1. dan decembra počinje

#### JUBILARNA AKCIJA KEREN KAJEMETA.

U jubilarnoj godini treba da jugoslavenski Židovi svojim prinosom omoguće sadenje nove šume u Erecu. Treba da sakupimo 10.000 drveta po 100 dinara. Akciju će voditi povjerenici, ali omladina imada stvoriti potreban štimung. Naša je zadaća, da priredbe na Hanuku budu u znaku Keren Kajemeta, da se igra komad »Modra kasica« (koji su primili povjerenici Kerena), da se deklamiraju u prvom redu pjesmice o Erecu i o Keren Kajemetu, da svi govori budu upravljani tim jednim ciljem: neka se stvori štimung, u kome će svaki Židov bez mnogo nukanja dati svoj obol na izgradnju Erecu.

Priprave za »Hanoar« već su dovršene. Prvi će broj izaći 10. novembra, a list će po tome izlaziti 10. i 25. svakoga mjeseca. Neka su se mjesta javila upravo uzorno, ali mnoga se i nisu oglasila. Znači: ona prva treba da budu još uzornija i ustrajna, da bi »Hanoar« nesmetano izlazio i da imade vremena, da osvoji čitavu omladinu.

U Zagrebu, 27. septembra 1926.

Za vodstvo S. Ž. O. U.

Cvi Rothmüller.

### PRIVREDA

## Engleski i jugoslavenski kapital

Iz Londona javljaju, da se je velika Anglo International Bank Ltd., koja uvelike radi na evropskom kontinentu, fuzionirala s British Trade Corporation. Budući da oba ova zavoda učestvuju i u financijskom životu u našoj državi, ovom bismo zgodom da kažemo nešto više o sistemu rada novoga koncerna, naročito s obzirom na Kraljevinu SHS.

U našoj javnosti koja bezbroj glasina o priticanju stranoga kapitala i o angažovanju naših zavoda poslovanju velikih, naročito engleskih i talijanskih bankovnih kuća. U današnjem teškom stanju na našim novčanim tržištima vijesti o ovim predmetima djeluju na prvi mah senzacionalno, da se začu razbiju — sve kad su eventualno i ispravne — zavladaloj zaista nepozitivnoj skepsi. Ovoga puta možemo da javimo i dokumentiramo s detaljima, jest da je jedan veliki koncern, nastao udruženjem Anglo International Bank Ltd. u Londonu i tamošnje British Trade Corporation pojačao u znatnoj mjeri svoje poslovne veze s jednim od naših najjačih inostranstvu najuglednijih novčanih zavoda, Hrvatskom Eskomptnom Bankom u Zagrebu.

Anglo International Bank već je ranije u godini 1922. stupila u vezu s Hrvatskom Eskomptnom Bankom, udešujući tu vezu tako, da je Hrvatska Eskomptna Banka preuzela njene poslove kao afilijirani zavod. U to je vrijeme Hrvatska Eskomptna Banka preuzela podružnicu Anglo International Bank Ltd. u Mariboru. I u ostalim zemljama Anglo International Bank u tom je smjeru revidirala svoj rad. Ponajprije je to učinila u Čehoslovačkoj, koja je od svih zemalja nasljednica prva sredila svoje novčane prilike. Za njom došle su Austrija, pa Italija i mi. Novo načelo banka je provodila postupno. Tražila je uvijek zavode s najboljom reputacijom i razgranatim poslovanjem, pa je počela da ulazi u najjače financijske zavode pojedinih zemalja.

Sad nakon fuzije Anglo International Bank Ltd. s British Trade Corporation preuzet će Hrvatska Eskomptna Banka i podružnicu British Trade Corporation u Beogradu. Tako Hrvatska Eskomptna Banka učvršćuje svoje veze s engleskim kapitalom a obzirom na zavode, o kojima se radi, postaje sada i našim vodećim posrednikom izmedju engleskih i jugoslavenskih novčanih tržišta. Ne valja izgubiti iz vida da iza Anglo International Bank stoji najjača financijska ustanova svijeta, Bank of England. Novi koncern koji u Engleskoj uživa odlično povjerenje moći će da se posluži obilatom londonskim novčanim vrelima.

Toj koncern, kojemu je na čelu Anglo International Bank Ltd. imade u Engleskoj akcijski kapital od 2.000.000 funti i 1.000.000 funti rezerve. U Čehoslovačkoj u njegovu je okviru Anglo Čehoslovačka banka s dioničkim kapitalom od 120 milijuna čehoslovačkih kruna i rezervama u iznosu od Kč 70 milijuna. U Austriji njezin je afilijirani zavod Oesterreichische Kreditanstalt für Handel und Gewerbe u Beču s dioničkim kapitalom od 65 milijuna austrijskih šilinga i rezervama od 24 milijuna šilinga; u Madjarskoj Anglo Austrian Bank Ltd., Representation Budapest; u Italiji: Banca Italo-Britannica, Milano, s dioničkim kapitalom od 100 milijuna lira (dosada uplaćeno 50 milijuna) i rezervama od 3 milijuna.

U Jugoslaviji afilijirani zavod koncerna, Hrvatska Eskomptna Banka sa svojim podružnicama u Beogradu, Subotici, Osijeku, Mariboru, Dubrovniku, Sušaku, Petrinji, Vinkovcima i ekspoziturnom Senti ima akcijski kapital od 140 milijuna dinara i 50 milijuna rezerve.

Koncern ima prema tome efektivno uplaćeni kapital i rezerve u iznosu od nešto iznad dvije i četvrt milijarde dinara! Rekosmo da se koncern može da posluži i vrelima londonskoga novčanoga tržišta unoseći raznim transakcijama obilat kapital na evropski kontinent. U nas, gdje se baš sada zbog ponajviše neosnovanih glasina toliko kompliciraju i onako zamršene prilike na novčanim tržištima ove vijesti o odličnim vezama Hrvatske Eskomptne Banke unijet će nešto korisna svijetla.

Rezultati transakcije novoga koncerna Anglo International Bank i British Trade Corporation s Hrvatskom Eskomptnom Bankom jasnije će dokazati da povoljno djeluju na naše novčane prilike odstranjajući prije svega verzije, koje priječe brzu afirmaciju novih, pozitivnih poticaja.



# Vjesnik Povjereništva K. K. L. za Jugoslaviju

ISKAZ BR. 24.  
za vrijeme od 1.—27. oktobra 1926.

## ŠKRABICE.

**Travnik:** Menahem Altarac 18.25, Isak Altarac 34.75, Jakob H. Pinto 18.50, David M. Abinun 14.—, Avram D. Atijas 10.—, David A. Atijas 10.—, Šua Altarac 10.—, Izra Konforti 10.—, Juda Montilja 18.—, Uriel Alhalel 13.50, Mošo Abinun 12.25, Moise Konforti 14.—, Leon Atijas 15.—, Luna Konforti 10.—, Jakob J. Pinto 9.75, Avram Salom 14.—, dr. Rosenweig 10.—, Rafael A. Atijas 15.—, Herman Fiertel 17.25, Majer Weiser 23.50, Majer Schnetrepl 54.—, Isak Salom 10.75, Salamon Atijas 30.—, Moric Montilja 22.—, Moise Salom 20.75, Aron Seifmann 10.50, Mordo Salom 18, Šua Haim Salom 28.25, Degel Jehuda 28.50, iz 4 škrabice 29.50. 621.—

**Sanski Most:** Blanka Hason 41, Mazalta Atijas 20, Luna Albahari 10.75, Benjamin i Sabina Oštric 23, Benjamin Reich 10, Malvina Reich 30, Braco i Isidor Hasan 41, Hajom Hasan 12, David Kabilja 12, Ester Levi 24.50, Rena Albahari 12.25, iz 2 škrabice 5. 249.50

**Bijeljina:** Iko Alkalay 17.50, Kalma Baruch 16.50, Buki Baruch 30, Zadik Baruch stari 20, Zadik Baruch mlađi 43.50, Rafael Levi 20.50, Jakob Perera 54, Josef Perera 10, Daniel Salom 10, Braća Semo 10, Avram Finci 10, Salomon Montilja 12, Salomon Alkalay 12, Isak Alkalay 10, Salomon J. Levi 10, Josef Perera, stan 10, iz 2 škrabice 10. 369.—

**Čurug:** Ilonka Herzog 32, Lipot M. Fischer 21, Franjo Kappel 10, ud. Jaso Freud 10, Pavle Kraus 46.50, iz 2 škrabice 13.50. 133.—

**Ludbreg:** R. Lewy, Sv. Džurd 16.—, Jakob Schlesinger 10.—, Makso Scheyer 21.—, Samuel Weiss 15.—, ud. H. Scheyer 11.—, dr. O. Spiegler 14.—, Mavro Appler 20.—, Salom Weinrebe 34.25, dr. Leon Schlesinger 12.—, S. Rosenberg 10.—, Artur Scheyer 48.—, Hermine Gross 12.—, Manko Sater 23.—, J. L. Deutsch 54.50, Karoline Scheyer 21.—. 360.75

**Zagreb:** Kancelarija K. K. L. 76.50

**Vinkovci:** Gross 85.50, Zilzer 80.—, Fischhof 121.75, Jude Guttman 45.—, A. Kasner 10.—, S. Hoffmann 25.—, Grünfeld i Schlesinger 24.80, dr. Lederer 12.—, M. Marberger 10.—, M. Schlesinger 21.—, Braća Marton 17.—, Lavoslav Flesch 10.—, Neumann 21.25, Jakob Schlesinger 18.—, Grünfeld i Preiss 23.—, Adolf Hirtweil 28.—, dr. Deutsch 24.—, Weinberger 40.—, Estera Hirtweil 43.—, Türkl 10.—, Habermann 13.50, Gartenburg 10.—, dr. Stark 20.—, Franz Pollak 10.—, Levi 14.40, Heinrich Grünberger 16.10, Reg. Fischmann 10.—, Müller 10.—, Jaffe 40.50, Adolf Roth 10.—, dr. Stanić 10.—, Miskolci 10.—, Johana Kraus 10.—, Hopner 10.—, Hammer 12.—, dr. Lang 34.—, Slavonija paromlin 52.40, Dolfa Beck 25.—, Ornstein 20.—, Geza Herzog 22.45, Arpad Slomovics 35.—, B. Flesch 20.—, Žiga Marberger 12.—, iz 17 škrabica 15. 1.210.90

**Čakovac:** Oto Jungwirth 100.—, Julio Hoffmann 21.75, Marta Kovač 20.25, Šandor Sternberger 10.—, dr. Bela Wolf 10.—, O samoj proslavi donijet ćemo detaljnije vijesti. (J. H.)

**Kavana Royal 22.—, Kavana Zrinjski 10.—, ud. Hinko 10.—, Hermine Stern 13.25, L. Guttman 21.75, S. Raum 16.50, Julio Pataki 19.50, Berger Miška 14.75, Mark Pollner 14.—, Reszö Deutsch 10.—, Erne Grünfeld 10.—, Viola Amos 20.—, Hansi Va'da 12.—, Šandor Weiss 10.75, iz 7 škrabica 43.25, Višak 34.50. 454.—**

**Sisak:** Lavoslav Stiller 10.—, dr. Herlinger 12.—, Biermann 11.—, Egon Reininger 50.—, Nadica i Zdenko Ferić 16.—, Jakob Heumer 12.25, Ljerka Gross 11.—, dr. Ferić 11.—, Klinenstein 16.—, Max Deutsch 25.50, Rudolf Steiner 10.—, Moise Fischer 15.—, Max Hirschler 10.—, Nada i Hedica Armuth 25, iz 10 škrabica 44.—. 267.—

**Niš:** 1.457.—

**5.198.65**

**PRIREDBE:**

**Varaždin:** Prigodom Simhat Tora zabave 1.783.—

**HAMIŠA ASAR BIŠVAT AKCIJA:**

**Prijedor:** 240.—

## DAROVNA KNJIGA.

**Varaždin:** Prigodom vjenčanja Nada Stern Varaždin — dr. Oton Virjanić, Virje daruju: dr. Oton Virjanić 25.—, Jakob Stern 10.—, Edo Marić 10.—, Grünwald, Koprivnica 20.—, Schönfeld 10.—, Ani Kaufmann 25.—, Würzburger, Koprivnica 20.—, — prigodom Barmicva Slavko Mitzky daruju: Arnold Mitzky 100.—, Geza Mitzky 50.—, Arnold Stern 50.—, Mavro Appler 100.—, Hugo Blauhorn 50.—, Marta Löwy 50.—, Armin Heinrich 20.—, Koloman Sparing 50.—, Marko Schönwald 20.—, Josip Klinger 20.—, Isidor Pollak 20.—, Josip i Natalija Stern 10.—, Ljudevit Blühweis 20.—, Herman Herzer 30.—, Antonija Löwy 20.—. 730.—

**Vukovar:** Prigodom zaruka Hermine Fischhof—Salamon Krakauer daruju: Sal. Fischhof, Rudolf Fischhof, Salko Krakauer, Adolf Krakauer, S. Baum po 100.—, Vilim Kraus, Geza Baum, Tereza Haberkfeld-Teslic, David Fischhof Vinkovci, Es. Krakauer daruju: Sal. Fischhof, Rudolf Fischhof, Salko Krakauer po 10.—, — prigodom zlatnog para dr. Albert i Franziska Gottlieb daruju po 100.—, Mjesna jevrejska organizacija, dr. Anton Gottlieb i supruga, Rosa Obersohn, Leo Gottlieb i supruga, Julio Gottlieb i supruga, Reginald Gottlieb i supruga, Renee Fono, Samuel Obersohn, — prigodom vjenčanja Hermine Fischhof—Salamon Krakauer daruju po 200.— Mjesna jevrejska organizacija u zajednici sa Židovskim Omlad. Društvom, po 100.— Krakauer Adolf, Ernestina, S. Baum, Anton Baum, po 50.— Krakauer Salo, Fischhof Salamon, Fischhof David, Fischhof Rudolf, Kraus Vilim, po 40.— Gjuro Sentgyörgyi, po 30.— Isidor Hirth, po 20.— N. N., Goldstein, Fuchs. 2.500.—

**Niš:** Prilikom Brit mila u kući Bora H. Hazan 180.—

**3.410.—**

**DAROVNI ZEMLJE.**

**Našice:** Izr. bog. općina II. obrok votiranog iznosa 300.—

**Slatina:** Izr. bog. općina 500.—

**Zenica:** Prigodom posijela u kući gosp. Samuela Trinki daruju: rabin Juda Finci 20.—, Rafael S. Trinki 20.—, Šandor Levi 20.—, Albert Salom 20.—, Leon Bartfeld 20.—, Salamon Levi 20.—, Artur Kraus 30.—, Samuel Papo 20.—, Isak i Flora Maestro, Visoko 30.—, David Maestro 20.—, Rafael i Trinki 20.—, Hani i Rikica Montilja 20.—, Viktorija Trinki 30.—, Roza i Zlata Montilja 20.—, Gizela Levi 10.—, Regina Montilja 20.—, Sam. H. Levi 10.—, Rikica Altarac 10.—, Cili i Simha Trinki 20.—, Isidor Trinki 10.—, Sal. Trinki 40.—, Sal. R. Trinki 10.—, Samuel S. Trinki hadži'ja 40.—, Laura Liebling 10.—, Samuel i Mirta Montilja 20.—. 510.—

**Vinkovci:** Prigodom posvete kuće i slave Hasan Berešita g. Vilka Ornsteina daruju: Vilko i Ružica Ornstein 250.—, po 100.— Oskar Kalman, Belišće, Milan Bayer, Belišće, Alfred Mogan, Adolf Hirtweil, po 50.— dr. Lederer, B. Taskir, dr. Stanić, 40.—, Isidor Herzog, po 30.— Habermann, Mavro Schlesinger, Artur Grünwald, Aleks Schwarz ml., po 20.— Žiga Hoffmann, Hugo Deitelbaum, prigodom slave Hasan Maftir Salamona Guttmana daruju 100.— A. Modern, 50.— Ljudevit Kaiser, 30.— I. Slomović, dr. Stanić, 20.— Vilko Ornstein, Sal. Guttman, Žiga Hoffmann, Leopold Guttman, Mogan, po 10.— Grünberger, Grünbaum, Maader, Leopold Hirtweil, Lav Flesch, nečitljivo 1.370.—

**2.680.—**

**ZLATNA KNJIGA:**

**Vinkovci:** Žid. bog. općina 2.000.—

**DAROVNI U HRAMU:**

**Travnik:** Josef Pinto 25.—, dr. L. Schönfeld 50.—, dr. Josef Konforti 30.—, Moric Montilja 20.—. 125.—

**Varaždin:** 39.—

**Bijeljina:** Baruch Zadik ml. 100.—, Zadik Baruch st. 50.—, Haim Baruch 20.—, Majer Baruch 50.—, Rafael Levi 5.—, Aron Altarac 30.—, Max Grünfeld 20.—, Jakob Z. Baruch 10.—, Jakob S. Kabiljo 20.—, Jakob Perera 20.—, Menahem

Montilja 10.—, Buki Baruch 50.—, Mosko Haim Papo 50.—, Salamon Baruch 10.—, Iko Alkalay 50.—, Sal. D. Kabiljo 5.—, Vilim Schwitzer 50.—. 550.—

**Banjaluka:** Sal. I. Poljokan 200.—, ing Daniel Nachmias 20.—, Salamon Mevorah 100.—, Samuel Romano 10.—, Rafael Z. Levi 25.—, dr. Viita Kajon 50.—, Isak S. Poljokan 20.—, Avram Aron Salom 30.—, ing Moric M. Levi 20.—, Samuel I. Nachmias 30.—, Aron Salom 25.—, dr. Mosko Poljokan 50.—, Avram Aron Salom 10.—, dr. Jakob Levi 100.—, Josef Papo 50.—, dr. R. Nachmias 40.—. 830.—

**Čakovac:** R. Rosenberg 10.—, Julio Hoffmann 20.—, dr. Lj. Schwarz 20.—, Oto Jungwirth 150.—, Ljudevit Neufeld 100.—, Katz Lavoslav 5.—, dr. I. Grünwald 10.—, S. Nyéři 25.—, Drag. Seligman 5.—. 345.—

**Čurug:** Herman Kemeny 25.—, Geza Stern 25.—, Geza Stern 15.—, Pavle Kraus 25.—. 65.—

**Ludbreg:** Ignac Weinrebe 100.—, dr. Oto Spiegler 100.—, Rudolf Löwy 50.—. 250.—

**Nova Gradiška:** 250.—

**Vinkovci:** Lavoslav Flesch 150.—, ing. Bernath 100.—, B. Taskier 100.—, Ig. Rosenberg 50.—, D. Fischhof 50.—, Mirko Goldberger 50.—, dr. Cvi Rothmüller 50.—, Adolf Friedländer 25.—, Žiga Hoffmann 25.—, Adolf Sohr 25.—, Elias Strocke 25.—, Fuchs Jakob 20.—, M. Marberger 40.—. 710.—

**Niš:** 515.—

**Zagreb:** dr. F. A. Bruck 100.—, dr. Saša Frank 200.—, dr. Geza Frank 200.—, Benvenisti 100.—, dr. Sussmann 300.—, Mavro Preis 100.—, Lavoslav Schwarz 500.—, Julio Kollmann 300.—, dr. Saša Frank 400.—, dr. Drago Rosenberg 100.—, Makso Nyitrai 300.—. 2.600.—

**6.279.—**

## INI DAROVI:

**Bočka Topola:** dr. Mano Mannheim 200.—

**Zagreb:** dr. S. P. 1.000.—, za prodane zastavice S. Hoffmann 15.—, Slavica Lauš 100.—, na komersu Saveznog Vijeća 425.—. 1.540.—

**Prijedor:** 100.—

**Sanski Most:** 100.—

**Varaždin:** 10.—

**Bijeljina:** za prodane kalendare 100.—

**Banjaluka:** za prodane kalendare 75.—

**Čurug:** za prodane kalendare 40.—

**Ludbreg:** u spomen pok. dr. M. Schreibera gdja Giza Deutsch 25.—

**Rogašovci:** 60.—

**Vukovar:** prigodom govora g. Pazi daruju ud. Herzog 10.—, Ernst Steiner 30.—, za prodane brošure 25.—. 65.—

**Sarajevo:** za prodane kalendare 380.50, Grupa Jevrejskog Života 2.000.—. 2.380.50

**Vinkovci:** za sjedalo u hramu Hugo Deitelbaum 100.—, Vilko Ornstein 20.—, Adler 10.—, Šandor Pollak 10.—. 140.—

**Niš:** žensko društvo uz pomoć gdje Žoli Goldstein sabralo 374.—

**5.209.50**

## HERZL AKCIJA:

**Bijeljina:** Haim M. Papo 100.—. 100.—

**Vukovar:** Mjesna jevrejska organizacija za 10 diploma 1.000.—

**Vinkovci:** Na ime pok. Ane Borovic daruju Regina Rosenberg 200.—, Armin Borovic 200.—, Makso Borovic 100.—, Mizi Bauer 100.—, Elias Strocke 100.—, dr. Lang 50.—, Ignjat Gross 50.—, Cecilija i Vladimir Pollak 30.—, Jakob i Julija Kohn 30.—. 860.—

**Niš:** 264.—

**2.224.—**

## MASLINE:

**Vinkovci:** obitelj Zilzer za Iaar Jugoslavija 50.—

**PROVIZIJE »FENIKS«:**

**Sarajevo:** 220.—

**PREGLED**

Bosne i Hercegovine 6.570.—

Hrvatske, Medijurnja, Slavonije 19.496.15

Srbije 2.790.—

Vojvodine 438.—

**29.294.15**

Isprava: U iskazu br. 22. izostalo je pomutnjom Tora dar g. Slavka Wolfa od 50 dinara.

Najstarija zagrebačka tvrtka dragulja, zlata, srebra, antikviteta i satova

**Josip Englsrath**

Utemeljena 1850. — Telefon interurban 640

preporuča svoje veliko skladište mod. svakovrsnih prigodnih darova

kao za vjenčanje, barmicva itd. uz poznato solidnu podvorbu Klej kodeš, Menore, kiduš-čase na skladištu. Kupuje biserje, dragulje, staro zlato i srebro, novce, antikvitete itd. uz najbolju cijenu.

**UNION**  
ČOKOLADA  
KAKAO  
BONBONI

## POLIGLOT

ZAGREB  
KAPTOL 20. — TEL. 10-99.

preuzima svaku vrst  
pisanih radnja i umnoženja  
Prevodi u svim jezicima.

Diskrecija zajamčena.

## HOTEL ROYAL

Vlasnik Milan Čanak

ZAGREB, ILIČA BR. 44-46

Udobne sobe, odlična kuhinja  
prvorazredna posluža.

Vlastiti autobus za otpremu putnika i  
priljage sa stanice i na stanicu.

## MIRKO ŽUGEČ

Zagreb, Duga ul. 13.

specijalna trgovina: antiknog pokućstva, zbirka raznih drugih starinskih predmeta, također specijalna radionica za restauriranje antikviteta.

## Cijoniste

sa sposobnošću uvjerljivoga razlaganja i reprezentativnijim nastupom mogu dobiti dobro uposlenje. Lak posao i dobra služba. Ponude pod „EFG“ na upravu lista.

## KRZNA

najveći izbor u svim kvalitetama dobiju se kod tvrtke

**EMIL FELDMANN, Nikolićeva ulica 7.**

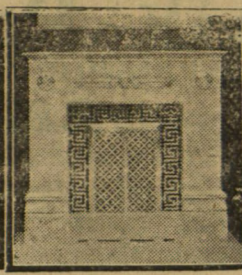
Primam fazoniranje mantela, jackena i ostalih krznenih predmeta uz niske cijene.

Pogledajte golemo skladište bez obveze kupnje.





**L. Pierottia** nastj. *lasnik Milan Ascher*  
Zagreb, Kukovičeva ul. 23-25. **Specijalna izrada**  
**Nadgrobnih spomenika i Mramornih Kamina.**



Bukova drva ka  
i svih vrsti uglje  
na nudjamo uz je  
tnu cijenu i solidn  
podvorbu  
**Leo Kolarić**  
trg. drva i uglje  
Zagreb,  
Paromlinska c. 8  
Telefon 24-54.

## Drvara Slaveks

Vlaška ul. 118 - Telefon 8-60

prodaje suho bukovo gorivo drvo

1000 kg. rezano cjepano . . . . . Din 330—  
1000 kg. cjepanice . . . . . Din 340—

dostavljeno pred kuću

Naručbe od 500 kg na više dostavljaju se, ispod 500 kg. pro-  
daje se na samoj Drvari, te naručitelj imade robu sam otpremiti.

## Konjskih gunjeva

Vuneni i pamučni pokrivači, garnitura,  
tkanina za pokućstva i zavjese, trčke

ASCHER I HOHENBERG

Wien L, Salzgries broj 3.

Zastupstvo i skladište

J. ASCHER

Zagreb, Palmotićeva ul. broj 19A.

Telefon 11-70.

כשר RESTAURACIJA

**M. KOHN**

ZAGREB, JELAČIĆEV TRG 19. I.

Menu počam od 15 din. (više vrsti jela).  
Primaju se abonenti u i izvan kuće.

ATELIER ZA SLIKANJE SVIH VRSTI

**NAPISA, CIMERA I GRBOVA**  
**GUSTAV KREN**

Prije MARCUSKA UL. 7.

sada FRANKOPANSKA 5

Restoracija

„Nova Amerika“

Trenkova ulica br. 3.

Dolje sa cijenama. Od danas unaprijed sni-  
žene cijene za sve poštovane goste abonoma  
po karti Din. 700.— svaki dan tijesto. Obični  
abonoma samo Din. 550.— svaki dan peče-  
nje i salata ili varivo; dva puta nedjeljno ti-  
jesto. Ako želite dobiti solidnu koštu izvolite  
se osvjedočiti. Preporuča se poznati  
Jakov Prkić, vlasnik

**F. Stifter Zagreb**

Dalmatinska 7. Telefon 2-90.

Mehanička radiona. Montaža automobilske  
rasvjete svih sustava. Montaža magneti. Svi  
popravci automobilske elektrike. Akumulatori  
za rasvjetu, pogon za autorasvjetu, za radio-  
telefoniju, za sve posebne svrhe. Popravci  
akumulatora. Postaja za punjenje.

oooo ooooo

Najuspješnije s

oglašuje

u „Židovu“

oooo ooooo



Štofa, svile, platna,  
stolnjake, ručnike, žep-  
ne rubce, čarape, ruka-  
vice, čipke, vrpce, gum-  
be i svu ostalu robu  
kupujete najjeftinije u  
trgovini

**IROŠ**

Illica broj 26.

štamplije, društvene znakove, vignet, gravuro,  
čekiće, emailirane ploče, signature izrađuje brzo i  
jeftino Zavod za rezbariju i štampilije

BREZINA I DRUG, ZAGREB

Frankopanska ulica broj 9. — Telefon int. broj 8-53.

Protiv

reumatizma, išiasa

bolesti

želučanih i crijevnih

bolesti

kožnih i ženskih

upotrebljava se najuspješnije ljevakovita sumporna voda

**VENECIN**

Prospekti besplatno. — U svakoj ljekarni.

Glavno skladište za SHS

**Cosmochemia k. d. Zagreb,**

Račkoga ulica 7a.

**Vjek. Flosberger**

M. Rothmüller i H. Grossman

ZAGREB, ILICA 38

Ne električno bušenje

pima

Novo

jeftino prodaje

Frusiona

trgovina nečiste robe

Vjek. Flosberger

Zagreb, Illica 38

STAKLANA

**BRAČA GROS**

ILICA 83 ZAGREB TEL. 12

Veletrgovina stakla, porculana

kućinskog pribora.

Najjeftinije vrelo za nabavu: S

visiti stakla, porculana, svjetilj

ka, ogledala, okvira, staklen

ploča i raznog kuhinjskog

pribora.

NA MALO I VELIK

Najveći izbor letvica za okv

Vlastita radiona okvira za

slike i ogledala.

## GORIVI MATERIJAL

Ia. bukove cjepanice vagonke pošiljke

Ia. bukove cjepanice na hvatove

Bukova rezana i cjepana drva

Grabrova rezana i cjepana drva

Prvorazredni kameni ugljen

Za prvorazrednu poslugu jamči

**S. Hirschla sin**

Podolje br. 9. Telefon br. 2-82.

utemeljeno godine 1893.

Dobro uvedeni zastupnik u

Bitolju

primio bi zastupništva proizvoda domaće i  
strane industrije. Dobre referencije. Obratiti se

**Henri Nahmias**

Trgovačka agentura — Uvoz — Izvoz

BITOLJ

„Gaby“

Kitničarija i parfumerija

Zagreb

Nikolićeva 11.

Soe vrste **KRZNA** Soe vrste

uz izvanredno niske cijene naći ćete kod

„SISCIA“ D. D. Gundulićeva 4.

Prodaja na veliko i malo. — Ogled robe bez obveze kupnje.

**POPLUNI** rouge, klot, satin i mode. — Posebna  
izrada popluna od pahuljica.

Zagrebačka industrija popluna  
M. JUNGWIRTH I DRUG, Zagreb, Vlaška 92

ZAGREB  
Telefon 11-21

**Modni salon haljina za dame CHIC PARISIEN K. D.**

Jelačićev trg 6  
Mezanin

preporuča se za izradbu svih vrsti **haljina, kostima, mantlova, bluza i t. d.**

sve po zadnjim pariškim modelima uz najkulatniju izradbu i cijenu. Preuzima  
na popravak različita **Krzn**, kao i izradbu **Kožnatih** mantli i jakni.